

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σωτηρία Τζιβνίκου

Νεοελληνική Γλώσσα

ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Δ' Δημοτικού

1^ο τεύχος

Νεοελληνική γλώσσα

Στις γειτονιές της Γλώσσας

Δ' Δημοτικού
1^ο τεύχος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συντονιστής/Αξιολογητής

Αξιολογήτρια

Αξιολογήτρια

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

**Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Γεωργίου Χρήστος, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Μαρκογιαννάκη Αικατερίνη, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Τσελεπή-Κωστίκα Ευαγγελία, *Σύμβουλος Εκπαίδευσης*

Σολάκης Δημήτριος, *Πτυχιούχος Πληροφορικής*

Σταυριανού Ειρήνη, *Πτυχιούχος Τεχνολογίας
Γραφιστικών Τεχνών*

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος
της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης*

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

Σωτηρία Τζιβινίκου

Νεοελληνική γλώσσα

Στις γειτονιές της Γλώσσας

Δ΄ Δημοτικού
1^ο τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Συμβολή στην ανάπτυξη του πρωτογενούς
εκπαιδευτικού υλικού

Πολυξένη Σαμαρά *Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός*
Β/θμιας Εκπαίδευσης

Παρασκευή Γρηγοριάδου *Εκπαιδευτικός*
Α/θμιας Εκπαίδευσης

Εικονογράφηση/Γραφιστική Επιμέλεια

Σπυριδούλα Μπέσσα *MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλολόγος*

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Σελιδοποίηση

Αικατερίνη Γιαννίτση, Γραφίστρια

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Φιλολογική Επιμέλεια

Μπέσσα Σπυριδούλα, MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλολόγος

Υπεύθυνη του μαθήματος
κατά τη συγγραφή

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Προεκτυπωτικές Εργασίες

Readnet Publications IKE

Εισαγωγικό σημείωμα των συγγραφέων

Η διδασκαλία της γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί θεμέλιο για την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων και της κριτικής σκέψης των μαθητών. Το βιβλίο αυτό αποτελεί μέρος ενός συνολικού διδακτικού πακέτου διδασκαλίας της Γλώσσας για όλες τις τάξεις του Δημοτικού, διασφαλίζοντας τη συνέχεια και τη συνοχή του διδακτικού περιεχομένου από τη μία τάξη στην άλλη (μακροδομή).

Η φιλοσοφία και οι στόχοι του διδακτικού πακέτου «Στις γειτονιές της Γλώσσας» εναρμονίζονται με τις αρχές και τα προτάγματα του προγράμματος σπουδών της Δ΄ Δημοτικού, λαμβάνοντας υπόψη και τα ευρήματα της διεθνούς βιβλιογραφίας. Έτσι, έχει στόχο να δημιουργήσει το πλαίσιο για την ανάπτυξη ενός μαθητοκεντρικού, διαδραστικού και διαφοροποιημένου σχολείου, ενισχύοντας τη συμμετοχή και την ενεργοποίηση των μαθητών και δημιουργώντας κίνητρα για σχολική πρόοδο και επιτυχία.

Στο επίπεδο της μικροδομής, η οργάνωση και συγκρότηση των διδακτικών ενοτήτων του βιβλίου είναι προσεκτικά σχεδιασμένες για να καλύπτουν τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της Δ΄ Δημοτικού. Με αυτήν την προσέγγιση, επιδιώκεται η σαφής και αποτελεσματική ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών, ενώ παράλληλα προωθείται η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα στη μάθηση.

Οι βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η ανάπτυξη του περιεχομένου του διδακτικού πακέτου είναι (α) ο κριτικός γραμματισμός και η μαθητοκεντρική προσέγγιση, (β) η ενσωμάτωση ψηφιακών πόρων, (γ) η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα, (δ) η συμπερίληψη και η διαφοροποιημένη διδασκαλία, (ε) και η ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

A. Κριτικός Γραμματισμός και Μαθητοκεντρική Προσέγγιση

Ο κριτικός γραμματισμός αποτελεί θεμελιώδη αρχή της γλωσσικής διδασκαλίας, η οποία ενσωματώνεται στο διδακτικό πακέτο «Στις γειτονιές της Γλώσσας». Η κριτική προσέγγιση της γλώσσας επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που τους βοηθούν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να κατανοούν τα μηνύματα που λαμβάνουν μέσω της γλώσσας, είτε αυτή είναι προφορική είτε γραπτή. Μέσα από αυτή την προσέγγιση, οι μαθητές μαθαίνουν να εντοπίζουν τις διαφορετικές οπτικές που εκφράζονται στα κείμενα και να ασκούν κριτική σκέψη απέναντι στα κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα που αντανακλώνται στη γλώσσα.

Παράλληλα, η μαθητοκεντρική προσέγγιση είναι κεντρική στο σχεδιασμό του βιβλίου. Οι μαθητές αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία, με την/τον εκπαιδευτικό να λειτουργεί ως καθοδηγητής και διευκολυντής. Το διδακτικό πακέτο ενθαρρύνει την αυτόνομη και συνεργατική μάθηση, καλλιεργώντας την ικανότητα των μαθητών να παίρνουν πρωτοβουλίες και να εκφράζουν τις απόψεις τους. Μέσω αυτών των διαδικασιών, αναπτύσσουν δεξιότητες που δεν περιορίζονται μόνο στη γλώσσα, αλλά εκτείνονται στη γενικότερη προσωπική και κοινωνική τους εξέλιξη.

Μια εξίσου σημαντική αρχή της βιωματικής και επικοινωνιακής προσέγγισης, που επιδιώκεται να εφαρμοστεί οριζόντια σε όλες τις διδακτικές ενότητες, είναι η ενσωμάτωση των εμπειριών και των προβληματισμών των παιδιών. Αυτή η αρχή τους παρέχει πολλαπλές ευκαιρίες για ελεύθερη έκφραση, καθώς και για διαπραγμάτευση των απόψεων, των στάσεων και των διαφορετικών προσεγγίσεών τους σχετικά με το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων.

Η ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης είναι μια θεμελιώδης αρχή που εφαρμόζεται με συνέπεια σε όλες τις διδακτικές ενότητες. Μέσα από αυτήν, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να συνδέουν νέες πληροφορίες με τις ήδη αποκτηθείσες γνώσεις, δημιουργώντας ένα συνεκτικό πλαίσιο που ενισχύει την κατανόηση και διευκολύνει τη μάθηση. Στα δύο τεύχη του βιβλίου μαθητή, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις εισαγωγικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη σύνδεση της προϋπάρχουσας γνώσης με τη νέα γνώση. Οι δραστηριότητες αυτές όχι μόνο διευκολύνουν την ενεργή συμμετοχή των μαθητών, αλλά τους βοηθούν, επίσης να ενσωματώσουν τις νέες πληροφορίες με τρόπο που ενισχύει τη μνήμη και τη βαθύτερη κατανόηση. Έτσι, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να ανακαλούν και να συνδέουν προηγούμενες εμπειρίες και γνώσεις με το νέο υλικό που θα διδαχθούν, ενισχύοντας την κατανόησή τους και τη μνήμη τους.

Επιπλέον, έχει επιδιωχθεί να γίνεται πρόβλεψη στην έναρξη των νέων διδακτικών εννοιών και αποτίμηση στο τέλος αυτών. Οι δραστηριότητες της πρόβλεψης και αποτίμησης ή ελέγχου προβλέψεων, βοηθούν τους μαθητές να κάνουν προβλέψεις σχετικά με το νέο περιεχόμενο και στη συνέχεια να αξιολογούν την ακρίβεια αυτών των προβλέψεων, ενισχύοντας την κριτική τους σκέψη και την αναλυτική τους ικανότητα. Η πρόβλεψη και η αποτίμηση του νέου περιεχομένου δεν είναι απλώς ασκήσεις πρόβλεψης. Ενσωματώνονται για να ενισχύσουν την κριτική σκέψη, καθώς οι μαθητές καλούνται να αξιολογήσουν τις αρχικές τους υποθέσεις και να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους με βάση τα νέα δεδομένα.

B. Ενσωμάτωση Ψηφιακών Πόρων

Το παρόν διδακτικό πακέτο για τη διδασκαλία της Γλώσσας στη Δ΄ Δημοτικού, φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα σύγχρονο υβριδικό μαθησιακό εργαλείο που συνδυάζει τις αποτελεσματικές παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας με τις σύγχρονες τεχνολογίες και την καινοτομία. Ενσωματώνει περίπου 210 ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα διαφόρων τύπων, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός ευέλικτου, δυναμικού και καινοτόμου μαθησιακού περιβάλλοντος.

Τα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα στην έντυπη μορφή του διδακτικού πακέτου συνδέονται μέσω QR codes, ενώ στην ηλεκτρονική μορφή τους μέσω κατάλληλα διαμορφωμένων εικονιδίων/υπερσυνδέσεων. Οι υπερσυνδέσεις αυτές ανοίγουν είτε στον διαδραστικό πίνακα είτε σε υπολογιστή ή άλλη οθόνη, όπως π.χ. τάμπλετ. Διασυνδέονται απευθείας με πλούσιο ψηφιακό περιεχόμενο, όπως εικόνες, κείμενα, αρχεία ήχου, βίντεο, εκπαιδευτικά παιχνίδια και διαδραστικές δραστηριότητες. Αυτά τα ψηφιακά στοιχεία συμπληρώνουν και εμπλουτίζουν το περιεχόμενο του βιβλίου, καθιστώντας τη μάθηση πιο διαδραστική και ενδιαφέρουσα. Η ενσωμάτωσή τους επιτρέπει στους μαθητές να αλληλεπιδρούν ενεργά με το υλικό, ενισχύοντας την κατανόηση και την εμπέδωση των γνώσεων.

Όσον αφορά την παιδαγωγική καταλληλότητα, το συμπληρωματικό ψηφιακό υλικό συνδέεται λειτουργικά με το κείμενο του διδακτικού βιβλίου και διευρύνει τη μαθησιακή διαδικασία, παρέχοντας επιπλέον πόρους που ενισχύουν την κατανόηση του περιεχομένου. Επιπλέον, το υλικό αυτό είναι εύχρηστο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών, εξασφαλίζοντας μια ευχάριστη και αποτελεσματική μάθηση. Συνδέεται με ένα ή περισσότερα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να υποστηρίζει τη μάθηση και τη διδασκαλία, συμβάλλοντας στην επιτυχία των διδακτικών στόχων.

Τέλος, το υλικό αυτό συμβάλλει στην ικανοποίηση των απαιτήσεων της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και μάθησης και της συμπερίληψης, προάγοντας την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και παρέχοντας εργαλεία που ανταποκρίνονται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ και ικανότητες.

Γ. Διαθεματικότητα και Διεπιστημονικότητα

Το διδακτικό πακέτο «Στις γειτονιές της Γλώσσας» φιλοδοξεί να παρέχει ένα ολοκληρωμένο και πολυδιάστατο εκπαιδευτικό πλαίσιο που ενθαρρύνει τους μαθητές να ανακαλύπτουν τις σχέσεις μεταξύ των γνώσεων και να εφαρμόζουν τις δεξιότητές τους σε ποικίλα πλαίσια, προετοιμάζοντάς τους για τις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου. Η διαθεματικότητα ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ των διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, όπως η γλώσσα, οι φυσικές επιστήμες, η ιστορία και η τέχνη. Έτσι, οι μαθητές μαθαίνουν να βλέπουν τη μάθηση ως ένα ενιαίο και συνεκτικό σύνολο, ενισχύοντας την κατανόηση και την εμπέδωση των γνώσεων που αποκτούν.

Επιπλέον, μέσα από τη διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων, επιτυγχάνεται η σύνδεση με τον πραγματικό κόσμο και η κατανόηση της σημασίας της μάθησης και των εφαρμογών της στην καθημερινή ζωή. Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας και των ψηφιακών πόρων διευρύνει και ενισχύει αυτή τη διαδικασία, προσφέροντας στους μαθητές πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα ψηφιακών εργαλείων και πόρων που τους βοηθούν, να ανακαλύπτουν και να συνδέουν γνώσεις από διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Με αυτόν τον τρόπο, η μάθηση γίνεται πιο διαδραστική και συναρπαστική, ενώ οι μαθητές προετοιμάζονται καλύτερα για έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

Δ. Συμπερίληψη και Διαφοροποιημένη Διδασκαλία

Το διδακτικό πακέτο «Στις γειτονιές της Γλώσσας» έχει σχεδιαστεί με στόχο να εξασφαλίσει ότι όλοι οι μαθητές έχουν ίσες ευκαιρίες να συμμετέχουν και να επιτύχουν στη μαθησιακή διαδικασία, μέσα από τις αρχές της συμπερίληψης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Η συμπερίληψη ενισχύει την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως των ικανοτήτων, των αναγκών ή των πολιτισμικών τους καταβολών. Μέσω της δημιουργίας ενός περιβάλλοντος μάθησης που αγκαλιάζει τη διαφορετικότητα, οι μαθητές αναπτύσσουν την ενσυναίσθηση, την κατανόηση και τον σεβασμό προς τους άλλους.

Επιπλέον, προσφέρονται ποικίλες δραστηριότητες για μαθητές με διάφορα μαθησιακά στυλ. Οι δραστηριότητες αυτές προσφέρουν ευκαιρίες για ατομική, συνεργατική και ομαδική εργασία. Για την αναγνώριση του μαθησιακού στυλ, προσφέρεται ένα άτυπο κουίζ που συμπληρώνεται εύκολα από τους μαθητές, βοηθώντας τους να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν καλύτερα.

Η χρήση της τεχνολογίας και των ψηφιακών πόρων υποστηρίζει τη διαφοροποιημένη διδασκαλία, παρέχοντας προσαρμοσμένα εργαλεία και υλικά που ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών, κάνοντας τη μάθηση πιο προσβάσιμη και ενδιαφέρουσα για όλους.

Με την εφαρμογή των αρχών της συμπερίληψης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, το διδακτικό πακέτο «Στις γειτονιές της Γλώσσας» επιδιώκει να διασφαλίσει ότι όλοι οι μαθητές αισθάνονται αποδεκτοί

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία (ΔΔ)

Στη διαφοροποιημένη διδασκαλία η δασκάλα ή ο δάσκαλος προσαρμόζει το περιεχόμενο του μαθήματος, τη διδασκαλία, τις εργασίες και τον τρόπο αξιολόγησης στους μαθητές της τάξης.

Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη και την ατομική επιτυχία κάθε μαθητή, καθώς το σχολείο ανταποκρίνεται στις ανάγκες του.

και πολύτιμοι, καθώς έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους, και να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία σε ένα κλίμα συνεργασίας και αποδοχής.

Δομή και Διδακτική Πλαισίωση

Η διδακτική πλαισίωση του διδακτικού πακέτου «Στις γειτονιές της Γλώσσας» έχει σχεδιαστεί με στόχο να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο και πολυδιάστατο εκπαιδευτικό περιβάλλον για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας. Το βιβλίο εισάγει τους μαθητές σε βασικά στοιχεία του γλωσσικού συστήματος, ώστε στη συνέχεια να αποκτήσουν σταδιακά τον έλεγχο στην κατανόηση και παραγωγή πιο σύνθετων γραμματικο- συντακτικών και λεξιλογικών δομών.

Το διδακτικό πακέτο αποτελείται από τρία τεύχη του βιβλίου μαθητή και δύο τεύχη του τετραδίου εργασιών. Η θεματολογία των διδακτικών ενοτήτων άπτεται των ενδιαφερόντων των παιδιών αυτής της ηλικίας, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει μια σύγχρονη ματιά σε θέματα διαχρονικής αξίας, προάγοντας την κριτική σκέψη και την απόκτηση πλούσιας γλωσσικής εμπειρίας.

Το διδακτικό πακέτο οργανώνεται σε επτά Διδακτικές Ενότητες (ΔΕ), καθεμία από τις οποίες αναλύεται σε τέσσερις διδακτικές υποενότητες (ΔΥ). Οι ΔΕ δομούνται με βάση τα πέντε θεμελιώδη Θεματικά Πεδία (ΘΠ), τα οποία συσχετίζονται με τους στόχους και τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα της Δ' Δημοτικού. Επιπλέον, στο διδακτικό πακέτο περιλαμβάνονται επετειακές ενότητες, σχετικά με τα Χριστούγεννα, τις εθνικές επετείες, και άλλα παρόμοια θέματα. Οι διδακτικές ενότητες είναι οι εξής:

1^η ΔΕ: Γη, μια απέραντη γειτονιά

- 1η ΔΥ: Περιβαλλοντική συνείδηση.
- 2η ΔΥ: Η κλιματική αλλαγή.
- 3η ΔΥ: Η σημασία της ανακύκλωσης.
- 4η ΔΥ: Επανάληψη: Προστατεύοντας τη Γη μας.

2^η ΔΕ: Η ομορφιά της διαφορετικότητας

- ΔΥ 1: Τι είναι η διαφορετικότητα;
- ΔΥ 2: Η **διαφορετικότητα ως πηγή** δύναμης.
- ΔΥ 3: Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις.
- ΔΥ 4: Επανάληψη: Η δύναμη της διαφορετικότητας.

3^η ΔΕ: Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά

- ΔΥ 1: Γνωρίζοντας την κληρονομιά μας.
- ΔΥ 2: Μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- ΔΥ 3: Η πολιτιστική κληρονομιά στην καθημερινή ζωή.
- ΔΥ 4: Επανάληψη: Προστατεύοντας την κληρονομιά μας.

Ανίχνευση
μαθησιακού στίλ

4η ΔΕ: Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας

ΔΥ 1: Εισαγωγή στις μορφές τέχνης.

ΔΥ 2: Η τέχνη στη σύγχρονη ζωή.

ΔΥ 3: Δημιουργώντας με την τέχνη.

ΔΥ 4: Επανάληψη: Η τέχνη ως κομμάτι της ζωής μας.

5η ΔΕ: Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία

ΔΥ 1: Η έννοια της φαντασίας στη λογοτεχνία και στην τέχνη.

ΔΥ 2: Συνδυάζοντας φαντασία και πραγματικότητα.

ΔΥ 3: Η φαντασία ως εργαλείο επίλυσης προβλημάτων.

ΔΥ 4: Επανάληψη: Η φαντασία ως μέσο δημιουργίας.

6η ΔΕ: Τεχνολογικά Θαύματα

ΔΥ 1: Εισαγωγή στην τεχνολογία και τα θαύματα της.

ΔΥ 2: Ιστορία της τεχνολογίας.

ΔΥ 3: Σύγχρονες τεχνολογικές καινοτομίες.

ΔΥ 4: Επανάληψη: Τεχνολογικά Θαύματα και η σημασία τους.

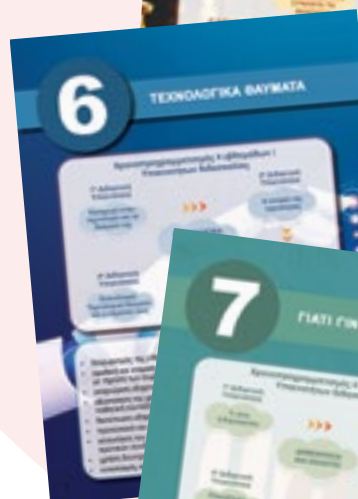
7η ΔΕ: Δημοκρατία και Εκλογές

ΔΥ 1: Τι είναι Δημοκρατία;

ΔΥ 2: Η ιστορία των εκλογών και η σημασία τους.

ΔΥ 3: Το δικαίωμα της ψήφου.

ΔΥ 4: Επανάληψη: Οι αξίες της Δημοκρατίας.

Θεματικά Πεδία

Επιγραμματικά, τα πέντε Θεματικά Πεδία (ΘΠ) και η συσχέτισή τους με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και τις διδακτικές ενότητες του βιβλίου, είναι τα εξής:

ΘΠ1 - Προσληπτικές και Παραγωγικές Δεξιότητες

Το 1ο Θεματικό Πεδίο έχει ως στόχο την ολοκληρωμένη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών, εστιάζοντας στην ενίσχυση των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής λόγου. Μέσω των θεματικών ενοτήτων του βιβλίου «Στις γειτονιές της Γλώσσας», οι μαθητές εξασκούνται στην ακρόαση, κατανόηση, ανάγνωση και παραγωγή λόγου, αναπτύσσοντας δεξιότητες απαραίτητες για την προσωπική και ακαδημαϊκή τους πρόοδο.

Στη διδακτική ενότητα «Γη, μια απέραντη γειτονιά», οι μαθητές καλούνται να εξερευνήσουν περιβαλλοντικά ζητήματα και τη σχέση ανθρώπου και φύσης. Μέσω της επεξεργασίας κειμένων για την κλιματική αλλαγή και την ανακύκλωση, οι μαθητές ενθαρρύνονται να κατανοήσουν την περιβαλλοντική συνείδηση και να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με την προστασία του πλανήτη. Η παραγωγή λόγου περιλαμβάνει

τη συγγραφή κειμένων που αναδεικνύουν τη σημασία της βιωσιμότητας και της περιβαλλοντικής δράσης.

Στη διδακτική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας», οι μαθητές διερευνούν την έννοια της διαφορετικότητας και την αποδοχή του άλλου. Μέσα από την ανάλυση κειμένων που αναδεικνύουν την κοινωνική ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων, αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους στην κατανόηση και παραγωγή λόγου, ενώ ενθαρρύνονται να συντάξουν κείμενα που προωθούν την ενσυναίσθηση και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.

Στη διδακτική ενότητα «Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά», οι μαθητές καλούνται να γνωρίσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά και τη σημασία της στη σύγχρονη ζωή. Επεξεργάζονται κείμενα που αφορούν ιστορικά μνημεία και πολιτιστικές παραδόσεις, ενισχύοντας τις γνώσεις τους για την ιστορία και τον πολιτισμό. Στην παραγωγή λόγου, τους δίνεται η ευκαιρία να δημιουργήσουν κείμενα που αναδεικνύουν την αξία της προστασίας και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στη διδακτική ενότητα «Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας», οι μαθητές εξερευνούν τις διάφορες μορφές τέχνης και τον ρόλο τους στη σύγχρονη ζωή. Μέσα από τη μελέτη καλλιτεχνικών έργων και τη συζήτηση για την επίδραση της τέχνης στην κοινωνία, οι μαθητές αναπτύσσουν την ικανότητά τους να εκφράζουν τις απόψεις τους για την τέχνη και να δημιουργούν δικά τους καλλιτεχνικά έργα, συνδυάζοντας τον προφορικό και γραπτό λόγο.

Στη διδακτική ενότητα «Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία», οι μαθητές ενθαρρύνονται να εξερευνήσουν τη σχέση μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας μέσα από τη λογοτεχνία και την τέχνη. Μαθαίνουν να διακρίνουν τα αφηγηματικά στοιχεία που συνδυάζουν τη φαντασία με την πραγματικότητα και αναπτύσσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες μέσω της συγγραφής και αφήγησης ιστοριών που αναδεικνύουν τη δύναμη της φαντασίας.

Στη διδακτική ενότητα «Τεχνολογικά Θαύματα», οι μαθητές αναπτύσσουν κριτική σκέψη σχετικά με τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της τεχνολογίας. Μελετώντας κείμενα που αναφέρονται στην τεχνητή νοημοσύνη και τις επιπτώσεις της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή, οι μαθητές αναγνωρίζουν τα γλωσσικά χαρακτηριστικά και τη λειτουργία τέτοιων κειμένων. Στη συνέχεια, ασκούνται στην παραγωγή γραπτού λόγου, συντάσσοντας κείμενα που αναλύουν τις προκλήσεις και τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία, ενώ στην παραγωγή προφορικού λόγου, αξιοποιούν θεατρικές τεχνικές για να εκφράσουν τις απόψεις και τα επιχειρήματά τους.

Στη διδακτική ενότητα «Δημοκρατία και Εκλογές», οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν την έννοια του εθελοντισμού και την αξία της κοινωνικής συνεισφοράς. Αναπτύσσουν δεξιότητες ακρόασης μέσω της ανάλυσης κειμένων που πραγματεύονται τον εθελοντισμό και τη σημασία του για την κοινωνία. Παράλληλα, οι μαθητές καλούνται να αφηγηθούν προσωπικές εμπειρίες εθελοντισμού και να συντάξουν κείμενα που ενθαρρύνουν την κοινωνική συμμετοχή, προωθώντας την ιδέα της μετάβασης από το ατομικό στο συλλογικό επίπεδο.

ΘΠ2 - Κειμενικοί Τύποι και Πολυτροπικότητα

Το 2ο Θεματικό Πεδίο εστιάζει στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να παράγουν διάφορους κειμενικούς τύπους, ενσωματώνοντας πολυτροπικά στοιχεία για να ενισχύσουν την αποτελεσματική μετάδοση των μηνυμάτων τους. Οι διδακτικές ενότητες στοχεύουν στην κατανόηση και την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν λέξεις, εικόνες και άλλα μέσα για να δημιουργήσουν πλήρη νοήματα.

Στη διδακτική ενότητα «Γη, μια απέραντη γειτονιά», οι μαθητές μαθαίνουν να συντάσσουν περιγραφικά κείμενα που αποτυπώνουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σχετικά με το περιβάλλον. Η έμφαση δίνεται στη χρήση σημασιοσυντακτικών στοιχείων όπως τα αξιολογικά επίθετα και το συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο, ενώ ενσωματώνουν αφηγηματικά στοιχεία στις περιγραφές τους. Η χρήση πολυτροπικών μέσων, όπως εικόνες και χρώματα, ενισχύει την κατανόηση και την έκφρασή τους, προσδίδοντας βάθος στις αφηγήσεις τους.

Στη διδακτική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας», οι μαθητές επικεντρώνονται στην παραγωγή εξηγητικών κειμένων που περιγράφουν τη σημασία της αποδοχής της διαφορετικότητας για την κοινωνική ισότητα και την προσωπική ανάπτυξη. Μαθαίνουν να προσδιορίζουν τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά αυτών των κειμένων και να συντάσσουν αναλυτικά κείμενα που συνδέονται με τις αξίες της κοινωνικής ευαισθησίας, χρησιμοποιώντας πολυτροπικά στοιχεία για να εμπλουτίσουν το περιεχόμενο και την παρουσίασή τους.

Στη διδακτική ενότητα «Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά», οι μαθητές εστιάζουν στην παραγωγή αφηγηματικών κειμένων που εξερευνούν την πολιτιστική κληρονομιά και τη σημασία της στη σύγχρονη κοινωνία. Οι μαθητές αναλύουν τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, όπως την εξέλιξη της δράσης και την αξιολόγηση των γεγονότων, και συντάσσουν αφηγηματικές ιστορίες που επικεντρώνονται σε θέματα πολιτιστικής συνειδησίας και διατήρησης των παραδόσεων. Η ένταξη πολυτροπικών στοιχείων, όπως εικόνες ή ήχοι, ενισχύει την κατανόηση και την επικοινωνία των πολιτιστικών αξιών.

Στη διδακτική ενότητα «Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας», οι μαθητές μαθαίνουν να συντάσσουν κείμενα οδηγιών που αφορούν τη δημιουργία και την εκτίμηση της τέχνης στην καθημερινή ζωή. Η έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση της αισθητικής των καλλιτεχνικών έργων και στην ενσωμάτωση πολυτροπικών στοιχείων, όπως εικόνες και διαγράμματα, για να ενισχύσουν την οργάνωση και την κατανόηση των πληροφοριών που αφορούν την τέχνη.

Στη διδακτική ενότητα «Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία», οι μαθητές αναπτύσσουν την ικανότητα να παράγουν κείμενα επιχειρημάτων, προσδιορίζοντας τα επιμέρους δομικά χαρακτηριστικά του επιχειρήματος, όπως η αιτιολόγηση θέσης. Εξασκούνται στην αντιθετική παρουσίαση θεμάτων που συνδυάζουν τη φαντασία με την πραγματικότητα, αξιοποιώντας τη γραμματική της επιχειρηματολογίας για να διατυπώσουν πειστικά και ολοκληρωμένα επιχειρήματα.

Στη διδακτική ενότητα «Τεχνολογικά Θαύματα», οι μαθητές επικεντρώνονται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων οπτικού γραμματισμού, όπου εξασκούνται στην κριτική ανάγνωση εικόνων και στην κατανόηση πολυτροπικών κειμένων που ασχολούνται με θέματα τεχνολογίας. Η παραγωγή πολυτροπικών κειμένων ενισχύει την ικανότητά τους να προάγουν την κριτική σκέψη για την τεχνολογία μέσω του λόγου και της εικόνας, ενθαρρύνοντάς τους να εκφράσουν τις απόψεις τους με ποικίλα εκφραστικά μέσα.

Στη διδακτική ενότητα «Δημοκρατία και Εκλογές», οι μαθητές αναπτύσσουν την ικανότητα να συνδυάζουν τη γλώσσα με τη λογική μέσω της συγγραφής εξηγητικών και αφηγηματικών κειμένων που εστιάζουν στη σημασία των δημοκρατικών διαδικασιών και του δικαιώματος ψήφου. Η ενσωμάτωση πολυτροπικών στοιχείων συμβάλλει στην κατανόηση και την παρουσίαση των λογικών επιχειρημάτων, κάνοντας τις αφηγήσεις τους πιο συναρπαστικές και ευανάγνωστες.

ΘΠ3 - Γραμματική Περιγραφή

Το 3ο Θεματικό Πεδίο επικεντρώνεται στην εμπάθυση της γνώσης των μαθητών στη γραμματική της

ελληνικής γλώσσας, καλύπτοντας τις θεματικές ενότητες της φωνολογίας, της μορφολογίας, της σύνταξης και της πραγματολογίας. Οι μαθητές εξασκούνται στην εφαρμογή αυτών των γραμματικών γνώσεων στις καθημερινές τους δραστηριότητες, ενισχύοντας την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν σωστά τη γλώσσα.

Στη διδακτική ενότητα «Γη, μια απέραντη γειτονιά», οι μαθητές μαθαίνουν να προφέρουν σωστά λέξεις και φράσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική θεματολογία, δίνοντας έμφαση στη φωνολογική επίγνωση και τη σωστή χρήση των φωνημάτων. Εξασκούνται στη διάκριση των φωνημάτων σε σύμφωνα και φωνήεντα και στην αναγνώριση φωνολογικών φαινομένων όπως η συνίζηση, ενισχύοντας τη φωνολογική και φωνητική τους επίγνωση.

Στη διδακτική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας», οι μαθητές επικεντρώνονται στην κλιτική μορφολογία και ορθογραφία, μαθαίνοντας να κλίνουν λόγιας προέλευσης ουσιαστικά και ρήματα που σχετίζονται με την κοινωνική ισότητα και αποδοχή της διαφορετικότητας. Καθώς, εξασκούνται στη διάκριση φωνητικών και ορθογραφικών αλλαγών, ενισχύουν την ικανότητά τους να γράφουν σωστά λέξεις και φράσεις, κατανοώντας τη σημασία της γραμματικής στη διαμόρφωση του νοήματος των κειμένων.

Στη διδακτική ενότητα «Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά», οι μαθητές επικεντρώνονται στη σύνταξη και τη χρήση απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων που σχετίζονται με την πολιτιστική συνείδηση και τη διατήρηση της κληρονομιάς. Μαθαίνουν να εντοπίζουν τον ρόλο των αναφορικών αντωνυμιών στη συνοχή του κειμένου, ενώ εξασκούνται στη διατύπωση έμμεσων ερωτήσεων και υποθέσεων με χρήση κατάλληλων συνδέσμων.

Στη διδακτική ενότητα «Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας», οι μαθητές συνθέτουν προτάσεις που περιγράφουν καλλιτεχνικές διαδικασίες, εφαρμόζοντας σύνθετους συντακτικούς όρους για την ακρίβεια στην απόδοση των καλλιτεχνικών φαινομένων. Μέσω αυτής της διαδικασίας, μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη γραμματική γνώση για την ακριβή περιγραφή και ανάλυση των καλλιτεχνικών όρων.

Στη διδακτική ενότητα «Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία», οι μαθητές χρησιμοποιούν την πραγματολογία για να εκφράσουν απόψεις και επιχειρήματα σχετικά με την καλλιτεχνική δημιουργία και τη φαντασία. Εστιάζουν στη χρήση λεκτικών πράξεων όπως η προσταγή και η έκφραση αιτιότητας, ενισχύοντας την ικανότητά τους να διατυπώνουν πειστικά επιχειρήματα που συνδέονται με την τέχνη και τη δημιουργικότητα.

Στη διδακτική ενότητα «Τεχνολογικά Θαύματα», οι μαθητές εστιάζουν στη χρήση σημείων στίξης και σύνταξης για τη σύνθεση κειμένων που περιγράφουν τεχνολογικές διαδικασίες. Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν σωστά τις συνδέσεις και τα επιρρήματα για να δημιουργούν προτάσεις που ενισχύουν τη λογική συνοχή και την αποτελεσματική επικοινωνία των τεχνολογικών όρων.

Στη διδακτική ενότητα «Δημοκρατία και Εκλογές», οι μαθητές αναλύουν και συντάσσουν κείμενα που σχετίζονται με τις δημοκρατικές διαδικασίες και τη συμμετοχή στα κοινά, εφαρμόζοντας σωστά τη σύνταξη και τα σημεία στίξης για την αποσαφήνιση των σχετικών εννοιών. Αυτή η διαδικασία τους βοηθά να αναπτύξουν μια βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας και της δημοκρατικής σκέψης.

ΘΠ4 - Λεξιλόγιο και Σημασίες Λέξεων

Το 4ο Θεματικό Πεδίο επικεντρώνεται στην κατανόηση και ανάπτυξη του λεξιλογίου των μαθητών, καλύπτοντας τη σημασία των λέξεων, τις σημασιολογικές σχέσεις, τους παραγωγικούς μηχανισμούς και την ετυμολογία. Οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες που τους επιτρέπουν να κατανοούν και να παράγουν

λεξιλόγιο, να ερμηνεύουν σημασίες και να χρησιμοποιούν λεξικά για την αναζήτηση και την κατανόηση λέξεων.

Στη διδακτική ενότητα «Γη, μια απέραντη γειτονιά», οι μαθητές εξετάζουν το θεματικό λεξιλόγιο της περιβαλλοντικής θεματολογίας, ομαδοποιώντας λέξεις ανάλογα με τη χρήση τους και τη σημασία τους στο πλαίσιο των σχετικών κειμένων. Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν λέξεις που χρησιμοποιούνται σε περιβαλλοντικά πλαίσια και να κατανοούν τη σημασία τους στην επικοινωνία, ενώ εξασκούνται στη σύγκριση λημμάτων από διάφορα λεξικά για να προσδιορίσουν τη χρησιμότητά τους.

Στη διδακτική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας», οι μαθητές αναλύουν τη σημασία των λέξεων που σχετίζονται με την κοινωνική ισότητα και αποδοχή της διαφορετικότητας. Κατανοούν τη διασύνδεση των λεξιλογικών επιλογών με διαφορετικά επίπεδα ύφους και περιστάσεις επικοινωνίας, ενώ μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν μεταξύ φαινομένων όπως η πολυσημία και η ομοηχία, ενισχύοντας την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο με ακρίβεια και ευελιξία.

Στη διδακτική ενότητα «Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά», οι μαθητές εξετάζουν τους παραγωγικούς μηχανισμούς του λεξιλογίου που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά, όπως η σύνθεση και η παραγωγή λέξεων. Αναγνωρίζουν τη σημασία και τη λειτουργία των λόγιας προέλευσης προθημάτων και επιθημάτων και μαθαίνουν να σχηματίζουν σύνθετες λέξεις, διευρύνοντας το λεξιλογικό τους ρεπερτόριο και ενισχύοντας την ικανότητά τους να δημιουργούν νέες λέξεις.

Στη διδακτική ενότητα «Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας», οι μαθητές μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν γλωσσικά στοιχεία που σχετίζονται με την τέχνη και τον πολιτισμό, όπως αρκτικόλεξα και ακρωνύμια, ενώ παράλληλα κατανοούν τη σημασία των νεολογισμών και των δανείων για την καλλιτεχνική έκφραση. Εξασκούνται επίσης, στην παρατήρηση των αλλαγών που επιφέρουν οι λόγιες προθέσεις στα καλλιτεχνικά κείμενα.

Στη διδακτική ενότητα «Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία», οι μαθητές εξετάζουν την προέλευση και την ετυμολογία των λέξεων που σχετίζονται με τη φαντασία και τη δημιουργικότητα. Κατανοούν πώς η ετυμολογία συνδέεται με την ορθογραφία των λέξεων και εξασκούνται στη δημιουργία οικογενειών λέξεων με κοινή ρίζα, ανακαλύπτοντας επίσης, την προέλευση και την εξέλιξη διεθνισμών και λέξεων που είναι κοινές σε πολλές γλώσσες.

Στη διδακτική ενότητα «Τεχνολογικά Θαύματα», οι μαθητές επικεντρώνονται στην κατανόηση και χρήση λέξεων που σχετίζονται με την τεχνολογία και την καινοτομία. Μαθαίνουν να διακρίνουν τις σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων σε τεχνολογικά κείμενα και να εντοπίζουν την προέλευση και την ετυμολογία τεχνολογικών όρων, ενισχύοντας την κατανόηση και την ακρίβεια στη χρήση του λεξιλογίου.

Στη διδακτική ενότητα «Δημοκρατία και Εκλογές», οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες που τους επιτρέπουν να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο για να ενισχύσουν την κατανόηση όρων που σχετίζονται με τη δημοκρατία και τις εκλογικές διαδικασίες. Αναγνωρίζουν και εφαρμόζουν παραγωγικούς μηχανισμούς και ετυμολογικές σχέσεις, ενώ παράλληλα μαθαίνουν τη σωστή ορθογραφία και προφορά των σχετικών όρων, ενισχύοντας την ακρίβεια και την ευχέρεια στην επικοινωνία τους.

ΘΠ5 - Ανάγνωση Βιβλίων και Εκτεταμένων Κειμένων

Το 5ο Θεματικό Πεδίο επικεντρώνεται στην καλλιέργεια της αγάπης για την ανάγνωση και στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να αναλύουν και να εκτιμούν ποικίλα είδη βιβλίων και κειμένων. Η ενότητα αυτή ενισχύει τις αναγνωστικές δεξιότητες των μαθητών, προσφέροντάς τους τα εργαλεία για να κατανο-

ούν βαθύτερα τα λογοτεχνικά έργα και τα άλλα κείμενα που μελετούν.

Στη διδακτική ενότητα «Γη, μια απέραντη χειτονιά», οι μαθητές ενθαρρύνονται να διαβάσουν βιβλία και κείμενα που αφορούν το περιβάλλον και την οικολογία. Εξετάζουν τις μορφές αυτών των βιβλίων, όπως το εξώφυλλο και τα στοιχεία της έκδοσής τους, για να διατυπώσουν σκέψεις και προσδοκίες για το περιεχόμενό τους. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αναπτύσσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τη δομή των περιβαλλοντικών κειμένων, να εκτιμούν την αισθητική τους και να κατανοούν τη σημασία τους στη λογοτεχνία.

Στη διδακτική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας», οι μαθητές διαβάζουν βιβλία και κείμενα που αφορούν την κοινωνική ισότητα και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Αναλύουν τα δομικά στοιχεία αυτών των κειμένων, όπως τη γλώσσα και το περιεχόμενο, και αναπτύσσουν δεξιότητες αναπλαισίωσης και βιωματικής προσέγγισης του κειμένου. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι μαθητές ενθαρρύνονται να μετασχηματίζουν τμήματα ενός κειμένου, κατασκευάζοντας δικές τους εκδοχές της πραγματικότητας.

Στη διδακτική ενότητα «Η Πολιτιστική μας Κληρονομιά», οι μαθητές εστιάζουν στην ανάγνωση βιβλίων και κειμένων που αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά και την ιστορική σημασία της. Οι μαθητές μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους τα λογοτεχνικά κείμενα αναδεικνύουν την πολιτιστική συνείδηση, ενώ προσδιορίζουν τις διαφορές μεταξύ γραπτής και οπτικοακουστικής αφήγησης. Καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη και ενισχύουν την ικανότητά τους να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για την πολιτιστική κληρονομιά.

Στη διδακτική ενότητα «Η Τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας», οι μαθητές διαβάζουν και αναλύουν βιβλία και κείμενα που αφορούν την τέχνη και την καλλιτεχνική δημιουργία. Αναγνωρίζουν τις μορφές και τις δομές αυτών των κειμένων, μαθαίνοντας να εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ τεχνικών και λογοτεχνικών κειμένων. Μέσω αυτής της ανάλυσης, αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη και κατανοούν την καλλιτεχνική έκφραση μέσα από τη λογοτεχνία.

Στη διδακτική ενότητα «Εκεί που η πραγματικότητα συναντά τη φαντασία», οι μαθητές διαβάζουν βιβλία και κείμενα που εξετάζουν την έννοια της δημιουργικότητας και της φαντασίας. Αναλύουν τη γλώσσα και τα μηνύματα αυτών των κειμένων, μαθαίνοντας να εκφράζουν τις απόψεις τους για τη σημασία της φαντασίας στη λογοτεχνία και στην τέχνη. Μέσα από την ανάγνωση, αναπτύσσουν την κατανόησή τους για τη δημιουργική σκέψη και την ανάγκη έκφρασης μέσα από τη λογοτεχνία.

Στη διδακτική ενότητα «Τεχνολογικά Θαύματα», οι μαθητές επικεντρώνονται στην ανάγνωση βιβλίων και κειμένων που προάγουν την κατανόηση της τεχνολογίας και των επιπτώσεών της στην καθημερινή ζωή. Οι μαθητές μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά αυτών των κειμένων και να συνδέουν τα θέματα της τεχνολογίας με την αισθητική και το περιεχόμενο της λογοτεχνίας. Μέσω αυτής της διαδικασίας, αναπτύσσουν τη φαντασία τους και καλλιεργούν μια βαθιά κατανόηση για την τεχνολογική πρόοδο.

Στη διδακτική ενότητα «Δημοκρατία και Εκλογές», οι μαθητές διαβάζουν βιβλία και κείμενα που σχετίζονται με τη δημοκρατία και τις εκλογικές διαδικασίες. Αναλύουν τις μορφές και τα είδη αυτών των κειμένων, μαθαίνοντας να εκτιμούν την αισθητική των πολιτικών κειμένων και να αναπτύσσουν δεξιότητες κριτικής ανάλυσης. Η ενότητα αυτή τους ενθαρρύνει να συνδέουν τη λογοτεχνία με την πολιτική σκέψη, ανακαλύπτοντας τη δημοκρατία μέσα από τη λογοτεχνική γραφή.

Χρονοπρογραμματισμός της Διδασκαλίας

Η διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δ΄ Δημοτικού είναι 8 ωρών ανά εβδομάδα. Στον παρακάτω πίνακα, αναλύεται ο χρονοπρογραμματισμός με βάση τα πέντε θεματικά πεδία που αναλύθηκαν παραπάνω.

	ΘΠ1: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες	ΘΠ2: Κειμενικοί τύποι	ΘΠ3: Γραμματική περιγραφή	ΘΠ4: Λεξιλόγιο	ΘΠ5: Ανάγνωση κειμένων	Σύνολο Ωρών/εβδ
Δ΄ Δημοτικού	2	2	2	1	1	8

Πανοραμικός Πίνακας

Ο πανοραμικός πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη λεπτομερή διάρθρωση των διδακτικών ενοτήτων, κατανεμημένες στις τέσσερις εβδομαδιαίες διδακτικές υποενότητες και αναλυμένες στα πέντε θεματικά πεδία.

Πνευματικά Δικαιώματα Κειμένων

Το παρόν διδακτικό πακέτο διατίθεται αποκλειστικά για χρήση στα σχολεία, σύμφωνα με τους όρους που θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτό, προέρχονται από τις εξής πηγές:

Κείμενα με αναφερόμενη πηγή και προέλευση. Ορισμένα κείμενα έχουν αντληθεί από δημοσιευμένες πηγές. Για αυτά τα κείμενα αναφέρεται η πηγή και η προέλευσή τους, και η χρήση τους γίνεται σύμφωνα με τους όρους πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν για τις πηγές αυτές.

Διασκευές δημοσιευμένων κειμένων από τη συγγραφική ομάδα. Η συγγραφική ομάδα έχει διασκευάσει κείμενα που προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές, με στόχο την προσαρμογή τους στις ανάγκες του παρόντος διδακτικού έργου. Για τα διασκευασμένα κείμενα αναφέρεται πάντα η αρχική πηγή και προέλευση, ενώ η διασκευή καλύπτεται από τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης.

Πρωτότυπα κείμενα της συγγραφικής ομάδας. Τα υπόλοιπα κείμενα έχουν αναπτυχθεί εξ ολοκλήρου από τη συγγραφική ομάδα για τις ανάγκες του παρόντος έργου. Τα πρωτότυπα κείμενα προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας, και οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή χρήση τους επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του έργου.

Πνευματικά Δικαιώματα Εικόνων

Οι εικόνες που περιλαμβάνονται σε όλα τα τεύχη του παρόντος διδακτικού πακέτου έχουν χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χρήσης και τις άδειες που παρέχονται από τις πηγές τους. Συγκεκριμένα:

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Canva.com ενσωματώνονται στο παρόν έργο με βάση τους όρους άδειας χρήσης που προβλέπονται από την πλατφόρμα. Το έργο συμμορφώνεται με την πολιτική εμπορικής και μη εμπορικής χρήσης όπως αναφέρεται στον επίσημο ιστότοπο του Canva.com.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Freepik.com έχουν αποκτηθεί και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την άδεια χρήσης της πλατφόρμας. Όπου απαιτείται, αναφέρονται οι δημιουργοί, όπως προβλέπεται από την άδεια χρήσης.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από ανοιχτές πηγές στο διαδίκτυο χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον συνοδεύονται από σαφή άδεια χρήσης που επιτρέπει τη χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους χρήσης τους. Σε περίπτωση που κάποια εικόνα παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρήση της δεν είναι εσκεμμένη και θα αφαιρεθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ειδοποίησης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΙΚΟΝΑ / ΚΕΙΜΕΝΟ

ΗΧΗΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

VIDEO

ΑΣΚΗΣΗ / ΛΥΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ / ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

**ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΣ ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ**

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Διδακτική Ενότητα (ΔΕ) (4 εβδομάδες)	1^η ΔΕ Γη, μια απέραντη γειτονία Σελ. 18	2^η ΔΕ Η ομορφιά της διαφορετικότητας Σελ. 48
Διδακτική Υποενότητα (ΔΥ) (8 ώρες)	<p>ΔΥ1: Περιβαλλοντική συνείδηση.</p> <p>ΔΥ2: Η κλιματική αλλαγή.</p> <p>ΔΥ3: Η σημασία της ανακύκλωσης.</p> <p>ΔΥ4: Επανάληψη: Προστατεύοντας τη Γη μας.</p>	<p>ΔΥ1: Τι είναι η διαφορετικότητα;</p> <p>ΔΥ2: Η διαφορετικότητα ως πηγή δύναμης.</p> <p>ΔΥ3: Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις.</p> <p>ΔΥ4: Επανάληψη: Η δύναμη της διαφορετικότητας.</p>
1^ο θεματικό πεδίο: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση κειμένου μέσω ανάγνωσης, ακρόασης και ερωτήσεων. • Κατανόηση και παραγωγή συνθηκών επικοινωνίας μέσω του λόγου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαβάζουμε με ακρίβεια συμβατικά και ψηφιακά κείμενα. • Προφορική διατύπωση απαντήσεων σε δοσμένες ερωτήσεις. • Περιγραφή του εαυτού μας και των συνηθειών μας.
2^ο θεματικό πεδίο: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Δίνουμε γραμματικά και συντακτικά σωστές οδηγίες σε συνεχή λόγο ή με τη βοήθεια κουκίδων ή αρίθμησης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επίσημη και φιλική επιστολή. Δομή, ύφος, γλώσσα, γραμματική της επιστολής. • Αναγνώριση δομικών στοιχείων επιστολής.
3^ο θεματικό πεδίο: Γραμματική περιγραφή (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση και χρήση υποτακτικής και προστακτικής. • Δημιουργία προτάσεων με ακολουθία χρόνων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Κανόνες συλλαβισμού. • Ονομασία συλλαβών με βάση τη θέση τους στην λέξη. • Τονισμός λέξεων με δυο τόνους.
4^ο θεματικό πεδίο: Λεξιλόγιο (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Λεξιλόγιο με θέμα το περιβάλλον. • Χρήση λεξικού. • Φράσεις σχετικές με το περιβάλλον 	<ul style="list-style-type: none"> • Κανόνες συλλαβισμού. • Ονομασία συλλαβών με βάση τη θέση τους στην λέξη. • Τονισμός λέξεων με δυο τόνους.
5^ο θεματικό πεδίο: Ανάγνωση βιβλίων/εκτεταμένων κειμένων (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Διαβάζουμε φανταστικές ιστορίες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σύγκριση ψηφιακού και έντυπου βιβλίου. • Να εκφράζονται αυθόρμητα στον προφορικό λόγο αξιοποιώντας τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους κατά τη συμμετοχή τους σε θεατρικές και κιναισθητικές δραστηριότητες.

1

ΓΗ: ΜΙΑ ΑΠΕΡΑΝΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Περιβαλλοντική
συνείδηση.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Η κλιματική
αλλαγή.

ΓΗ,
ΜΙΑ ΑΠΕΡΑΝΤΗ ΓΕΙ-
ΤΟΝΙΑ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη:
Προστατεύοντας
τη Γη μας.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Η σημασία της
ανακύκλωσης.

ΣΤΟΧΟΙ:

- κατανόηση κειμένου μέσω ανάγνωσης, ακρόασης και ερωτήσεων,
- κατανόηση και παραγωγή συνθηκών επικοινωνίας μέσω του λόγου,
- δίνουμε γραμματικά και συντακτικά σωστές οδηγίες σε συνεχή λόγο ή με τη βοήθεια κουκίδων ή αριθμησης,
- αναγνώριση και χρήση υποτακτικής και προστακτικής,
- δημιουργία προτάσεων με ακολουθία χρόνων,
- λεξιλόγιο με θέμα το περιβάλλον,
- χρήση λεξικού,
- φράσεις σχετικές με το περιβάλλον.

Κεντρική έννοια

Περιβάλλον

Έννοιες - κλειδιά

ανακύκλωση

κλιματική
αλλαγή

οικοσύστημα

οικολόγος

εξοικονομώ

Σχετικές έννοιες

κάδος, χαρτί

λιώσιμο
πάγων,
θερμοκρασία

ζώα, φυτά,
ισορροπία

προστασία,
φύση

μείωση,
ενέργεια,
ρεύμα

- Πόσο επηρεάζει το περιβάλλον τη ζωή μας;
- Παρατηρήστε τις δύο συνθέσεις εικόνων.
- Πού θα θέλατε να ζείτε;
- Πώς θα ήταν η ζωή σας στο περιβάλλον της πρώτης σύνθεσης και πώς στο περιβάλλον της δεύτερης σύνθεσης;
- Με βάση τις εικόνες αυτές, κάντε υποθέσεις για το τι περιλαμβάνει η θεματική «Γη, μια απέραντη γειτονιά».
- Καταγράψτε τις υποθέσεις σας και όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία της θεματικής, κάντε έλεγχο των υποθέσεών σας. Ήταν σωστές ή λάθος; Καταγράψτε την άποψή σας.

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΒΓΕΙ ΑΛΗΘΙΝΟ

Υπάρχει ένα παραμύθι, που λένε ότι από την αρχή του, ήθελε να βγει αληθινό. Κανείς ως τώρα δεν έμαθε ποτέ αν τα κατάφερε. Έτσι, δεν μπορείς να το πεις με σιγουριά παραμύθι ή αληθινή ιστορία.

Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν μια γιαγιά που είχε δύο πανέμορφες νεράιδες εγγονές. Ζούσαν μαζί πάνω σε ένα αόρατο σύννεφο. Η πρώτη νεράιδα γεννήθηκε μια σκοτεινή νύχτα, ενώ η δεύτερη ήρθε στον κόσμο μια ηλιόλουστη μέρα. Μεγάλωσαν ευτυχισμένες στην αγκαλιά της σοφής γιαγιάς τους, που τους μάθαινε θαυμαστά πράγματα για τη μητέρα τους, τη Φύση, και τον παράξενο κόσμο των ανθρώπων.

Όταν μεγάλωσαν, η γιαγιά τις έστειλε να ζήσουν ελεύθερες στον κόσμο των ανθρώπων. Πριν τις αποχαιρετίσει, έδωσε μια ξεχωριστή χάρη στην καθεμιά.

Στη νεράιδα που γεννήθηκε νύχτα έδωσε τη δύναμη να ψιθυρίζει συμβουλές στο αυτί των μεγάλων και στη νεράιδα που γεννήθηκε μέρα, να συμβουλεύει μόνο τα παιδιά.

Η πρώτη νεράιδα τριγυρνούσε ανάμεσα στους ανθρώπους και ψιθύριζε στο αυτί τους συμβουλές για το πώς να κατακτήσουν όλη τη Γη. Οι συμβουλές της παρακίνησαν τους ανθρώπους να γίνουν άπληστοι, προκαλώντας καταστροφή στη Φύση, με αποτέλεσμα να την ονομάσουν «Αδικία».

Η δεύτερη νεράιδα ψιθύριζε γλυκά στα αυτάκια των μικρών παιδιών:

«Αλλάξτε τον κόσμο σας, μην αφήνετε τους μεγάλους να καταστρέφουν τη Φύση!»

Μα εκείνα απελπισμένα έλεγαν:

«Οι μεγάλοι ποτέ δεν ακούν τα μικρά παιδιά. Άλλωστε νομίζουν πως τα ξέρουν όλα. Έχουν καταστρέψει τη Γη που μας ταΐζει, τον Αέρα που αναπνέουμε και το Νερό που πίνουμε.»

Η νεράιδα, όμως, συνέχιζε να εμψυχώνει τα παιδιά, λέγοντάς τους να πουν σε όλους αυτό που αισθάνονται:

«Πείτε την αλήθεια σας, κάποτε θα σας ακούσουν!»

Τα παιδιά καταλάβαιναν πως η νεράιδα έχει δίκιο κι έτσι την ονόμασαν «Δικαιοσύνη».

Ο καιρός περνούσε και η κατάσταση στη Φύση όλο και χειρότερη. Η Δικαιοσύνη άρχισε να απελπίζεται που δεν μπορούσε να βοηθήσει τα παιδιά και τη Φύση. Ζήτησε από τη σοφή γιαγιά της να τη βοηθήσει. Έτσι κι έγινε!

Η σοφή γιαγιά κατέβηκε στη Γη, φέρνοντας μαζί της τέσσερα μαγικά πουγκιά. Το καθένα έκρυβε μέσα του ένα από τα στοιχεία της φύσης: αέρα, νερό, φωτιά και χώμα. «Η φύση θα δώσει τη λύση», είπε.

Τότε, η Δικαιοσύνη κατάλαβε τι έπρεπε να κάνει. Πήγε στον Βορρά. Βρήκε τους πάγους να λιώνουν, άπληστους ανθρώπους με πελώρια σιδερένια τρυπάνια να πληγώνουν τη Γη και μαύρες πετρελαιοκηλίδες να βρωμίζουν τα κρυστάλλινα νερά. Άνοιξε γρήγορα το πρώτο πουγκί κι ο παγωμένος αέρας ξεχύθηκε από μέσα. Μαστίγωσε τα πρόσωπα των άπληστων ανθρώπων κι αυτοί κατάλαβαν και σταμάτησαν τις αδικίες.

Έπειτα, πέταξε πιο νότια προς τον Ισημερινό της Γης. Εκεί βρήκε τα παιδιά διψασμένα και σκελετωμένα από την πείνα, ενώ οι μεγάλοι πλούτιζαν καταστρέφοντας το φυσικό περιβάλλον. Άνοιξε ανυπόμονα το δεύτερο πουγκί. Κρύο νερό ανάβλυσε από μέσα και ξεδίψασε τα παιδιά, δρόσισε την ψυχή τους και απείλησε να πνίξει τους μεγάλους. Τότε αυτοί κατάλαβαν και σταμάτησαν τις αδικίες.

Ύστερα, έφτασε στην Ανατολή. Φωτιά και καπνός έπνιγαν τα παιδιά, ενώ οι μεγάλοι βρίσκονταν σε έναν ατελείωτο πόλεμο. Η Δικαιοσύνη άνοιξε το τρίτο πουγκί. Μια καυτή πνοή αφάνισε τα όπλα των άδικων ανθρώπων κι αυτοί κατάλαβαν και σταμάτησαν τον πόλεμο.

Τέλος, έφτασε κολυμπώντας στη Δύση. Η θάλασσα ήταν γεμάτη σκουπίδια και πλαστικά. Από το χώμα ξεπετάγονταν πελώρια τσιμεντένια κουτιά που κάπνιζαν μολύνοντας τον αέρα. Άνοιξε με σταθερό χέρι το τελευταίο πουγκί. Χώμα χύθηκε από μέσα, σκέπασε τα τσιμεντένια κουτιά και τους άδικους ανθρώπους. Και τότε αυτοί κατάλαβαν και σταμάτησαν να κακοποιούν τη φύση.

Έτσι, με τη δύναμη των στοιχείων της φύσης, τα παιδιά κατάφεραν να περάσουν το μήνυμά τους: «Σταματήστε να καταστρέφετε τη Φύση!»

Η Δικαιοσύνη συνέχισε το ταξίδι της, ελπίζοντας κάποτε να διορθώσει κάθε άδικο και να βγει αληθινό το παραμύθι. Λέτε να έρθει και στον τόπο μας;

(Διασκευή από το παραμύθι της Ζωής Ράλλη)

Ατομική εργασία

1^η ανάγνωση:

- 1. Ποια ήταν η χάρη που έδωσε η γιαγιά στη νεράιδα που γεννήθηκε νύχτα;**
  - α) Να ψιθυρίζει συμβουλές στους μεγάλους.
  - β) Να ψιθυρίζει συμβουλές στα παιδιά.
  - γ) Να πετάει ψηλά.

- 2. Πώς ονομάστηκε η νεράιδα που γεννήθηκε μέρα;**
  - α) Αδικία.
  - β) Σοφία.
  - γ) Δικαιοσύνη.

- 3. Τι έδωσε η σοφή γιαγιά στη Δικαιοσύνη για να τη βοηθήσει;**
  - α) Τέσσερα μαγικά πουγκιά με τα στοιχεία της φύσης.
  - β) Ένα μαγικό ραβδί.
  - γ) Ένα ζευγάρι φτερά.

- 4. Τι έκανε η νεράιδα Δικαιοσύνη όταν συνάντησε τα παιδιά;**
  - α) Τα παρηγόρησε λέγοντάς τους να συνεχίσουν να λένε την αλήθεια.
  - β) Τους έδωσε δώρα.
  - γ) Τα προέτρεψε να αγνοήσουν τους μεγάλους.

- 5. Τι προκαλούσαν οι συμβουλές της νεράιδας Αδικίας στους ανθρώπους;**
  - α) Ενότητα και αγάπη.
  - β) Απληστία και καταστροφή της φύσης.
  - γ) Συμφιλίωση με τη φύση.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

2η ανάγνωση:

Συζητήστε με την ομάδα σας και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις, επιλέγοντας την απάντηση που είναι πιο κοντά στην άποψή σας (μεγαλύτερης δυσκολίας).

1. Ποιο είναι το βασικό θέμα του παραμυθιού;

- α) Η σημασία της συμβουλής των μεγάλων.
- β) Η επίδραση της νεράιδας Αδικίας στους ανθρώπους.
- γ) Η επιθυμία να βγει αληθινό το παραμύθι και η ελπίδα για αλλαγή.

2. Ποιο ήταν το ταξίδι που έκανε η Δικαιοσύνη;

- α) Πήγε στον Βορρά, στον Νότο, στον Ισημερινό, στην Ανατολή και στη Δύση.
- β) Πήγε στον Βόρειο Πόλο και στον Νότιο Πόλο.
- γ) Πήγε στη θάλασσα και στον ουρανό.

3. Ποιο από τα παρακάτω στοιχεία ΔΕΝ περιλαμβάνονταν στα μαγικά πουγκιά;

- α) Αέρας.
- β) Ήλιος.
- γ) Χώμα.

4. Ποιος ήταν ο στόχος της νεράιδας Δικαιοσύνης στο παραμύθι;

- α) Να πείσει τους μεγάλους να αγνοήσουν τα παιδιά.
- β) Να καταστρέψει τη φύση.
- γ) Να δώσει κουράγιο στα παιδιά να πουν την αλήθεια τους.

5. Πώς φάνηκε η επιρροή των μαγικών πουγκιών της Δικαιοσύνης;

- α) Οι μεγάλοι άρχισαν να ακούν τα παιδιά και σταμάτησαν να αδικούν τη φύση.
- β) Τα παιδιά έγιναν πιο δυνατά και αγνόησαν τους μεγάλους.
- γ) Η φύση θεραπεύτηκε αυτομάτως.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη**3η ανάγνωση:****Διαβάζουμε και πάλι το κείμενο και προεκτείνουμε τα μηνύματά του στην πραγματική μας ζωή.**

Συζητάμε:

1. Ποιο είναι το μήνυμα της ιστορίας;
2. Μέσα στο κείμενο προσωποποιούνται δυο πανανθρώπινες έννοιες. Μπορείτε να τις εντοπίσετε;

Συζητήστε στην ομάδα για τον σημαντικό ρόλο τους στη ζωή των ανθρώπων.

Από αυτά που συζητήσαμε, επιλέξτε και γράψτε μία πρόταση για την κάθε έννοια (δικαιοσύνη και αδικία).

α: .....

.....

β: .....

.....

*Τώρα μπορείς να αφήσεις ελεύθερη τη φαντασία σου
και να ζωγραφίσεις τις δυο νεράιδες.*

Δικαιοσύνη

Αδίκη

ΠΑΠΑΛΑΓΚΙ

Το παρακάτω κείμενο είναι μια καταπληκτική μαρτυρία ενός «άχριου» φύλαρχου από το νησί Τιαβέα του Ειρηνικού.

Ο φύλαρχος Τουιάβι από το νησί Τιαβέα επισκέφθηκε την Ευρώπη στις αρχές του 20ου αιώνα και κατέγραψε τις εμπειρίες του για να τις μοιραστεί με τους υπηκόους του. Η περιγραφή του Τουιάβι παρουσιάζει μια έντονη αντίθεση μεταξύ της ζωής στα πέτρινα κιβώτια, δηλαδή τις πολυκατοικίες στις πόλεις, και της φυσικής ζωής του νησιού του.

Να ένα μικρό μέρος της περιγραφής του:

Παπαλάγκι σημαίνει ο λευκός, ο ξένος, στην κυριολεξία, όμως, θα πει αυτός που διαπέρασε τον ουρανό. Ο πρώτος λευκός ιεραπόστολος που κατέφθασε στη Σαμόα ήρθε με ιστιοφόρο. Οι ιθαγενείς νόμισαν ότι το άσπρο ιστιοφόρο στον μακρινό ορίζοντα ήταν μια τρύπα στον ουρανό μέσα από την οποία ο λευκός ήρθε κοντά τους. Ότι δηλαδή διαπέρασε τον ουρανό.

Για τα πέτρινα κιβώτια, τις ρωγμές στις πέτρες, τα πέτρινα νησιά και αυτά που υπάρχουν ανάμεσά τους.

Ο Παπαλάγκι κατοικεί σαν το όστρακο μέσα σ' ένα σκληρό καβούκι. Ζει ανάμεσα σε πέτρες όπως η σαρανταποδαρούσα μέσα στις ρωγμές της πετρωμένης λάβας. Πέτρες είναι γύρω του, δίπλα του και πάνω του. Η καλύβα του μοιάζει μ' ένα όρθιο πέτρινο κιβώτιο. Ένα κιβώτιο με πολλά συρτάρια και πολλές τρύπες.

Από ένα μόνο σημείο μπορείς να μπεις και να βγεις στο πέτρινο κιβώτιο. Το σημείο αυτό ο Παπαλάγκι το ονομάζει είσοδο, όταν μπαίνεις στην καλύβα, και έξοδο όταν βγαίνεις, παρ' όλο που και τα δύο είναι ένα και το ίδιο πράγμα. Στο

σημείο αυτό λοιπόν, υπάρχει ένα ξύλινο φύλλο που, αφού το σπρώξεις με δύναμη, έπειτα μπορείς να μπεις στην καλύβα. Ακόμη όμως, βρίσκεσαι στην αρχή. Μετά θα πρέπει να σπρώξεις κι άλλα φύλλα, για να βρεθείς πραγματικά μέσα, στην καλύβα.

Στις καλύβες, τώρα, συμβαίνει να κατοικούν περισσότεροι άνθρωποι απ' όσους ζουν σ' ένα μόνο χωριό της Σαμόας και γι' αυτό πρέπει κανείς να ξέρει ακριβώς το όνομα της Άϊγκα (Άϊγκα = οικογένεια) που θέλει να επισκεφτεί. Γιατί κάθε Άϊγκα κατέχει ένα ξεχωριστό μέρος του πέτρινου κιβωτίου ή επάνω ή κάτω ή στο κέντρο, αριστερά ή δεξιά ή στη μέση. Και η μια Άϊγκα συχνά δεν ξέρει τίποτα απολύτως για τις άλλες. Συχνά δεν ξέρουν τα ονόματά τους, κι αν συναντηθούν στην τρύπα της εισόδου, χαιρετιούνται μόλις και μετά βίας ή μουρμουρίζουν μέσα από τα δόντια τους κάτι στον άλλο σαν κάτι εχθρικά έντομα. Σαν κακιασμένοι, που είναι υποχρεωμένοι να ζουν τόσο δίπλα δίπλα.

Συχνά θα πρέπει να σκαρφαλώσεις σε πολλά κλαδιά, ζιγκ-αγκ ή στριφογυριστά, μέχρι να φτάσεις ψηλά στο σημείο όπου είναι γραμμένο στον τοίχο το όνομα της Άϊγκα. Κι εκεί, καταρχάς, βλέπεις μπροστά σου κάτι που μοιάζει με μικρή πέτρα. Μετά την πιέζεις μέχρι ν' ακουστεί μια κραυγή. Η κραυγή καλεί την Άϊγκα να έρθει. Αυτή κοιτάζει μέσα από μια μικρή, στρογγυλή τρύπα μήπως είναι κανένας εχθρός. Στη συνέχεια, αν είναι, δεν ανοίγει. Αν, όμως, αναγνωρίσει τον φίλο, ξεσφαλίζει (ξεκλειδώνει) αμέσως τη μεγάλη σανίδα, που είναι καλά ασφαλισμένη με αλυσίδα και την τραβά προς το μέρος της. Μόνο τότε μπορείς να μπεις στην πραγματική καλύβα.

Το κείμενο αναδεικνύει τη διαφορά μεταξύ των «πέτρινων κιβωτίων» της Ευρώπης και της ανοιχτής, φυσικής ζωής της Σαμόα, όπου οι άνθρωποι ζουν σε αρμονία με το περιβάλλον και διατηρούν στενές κοινωνικές σχέσεις. Μέσω αυτής της αντίθεσης, ο Τουιάβι υπογραμμίζει την απώλεια της επαφής των ανθρώπων της Ευρώπης με τη φύση και την υπερβολική εξάρτησή τους από το τσιμέντο και τις περίπλοκες υποδομές. Η αφήγηση αναδεικνύει την ανάγκη να διατηρηθεί η πνευματική και φυσική ευεξία, καθώς και να προστατευτεί το φυσικό περιβάλλον, στοιχεία που είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ανθρώπινης χαράς και της υγείας.

Ατομική εργασία

Επίλεξε τις σωστές απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις.

1. Τι σημαίνει ο όρος «Παπαλάγκι» σύμφωνα με το κείμενο;

- A) Ο άνθρωπος που έρχεται από τον ουρανό.
- B) Ο άνθρωπος που ζει σε πέτρινα κιβώτια.
- Γ) Ο άνθρωπος που έρχεται με ιστιοφόρο.

2. Πώς οι ντόπιοι εξήγησαν την άφιξη του πρώτου λευκού ιεραπόστολου;

- A) Σαν ένα θαύμα.
- B) Σαν έναν άνθρωπο που διαπέρασε τον ουρανό.
- Γ) Σαν εισβολέα από άλλον πλανήτη.

3. Πώς περιγράφεται η κατοικία του Παπαλάγκι;

- A) Όρθιο πέτρινο κιβώτιο με πολλές τρύπες.
- B) Μεγάλη ξύλινη καλύβα με ένα συρτάρι.
- Γ) Μικρή καλύβα με μία είσοδο και έξοδο.

4. Πώς γίνεται η εισόδος σε μια καλύβα των Παπαλάγκι;

- A) Άνοιγμα ενός μεταλλικού παραθύρου.
- B) Σπρώξιμο πολλαπλών ξύλινων φύλλων.
- Γ) Κλείδωμα και ξεκλείδωμα μιας μεγάλης πόρτας.

5. Πώς οι Σαμοανοί αντιλαμβάνονται τους κατοίκους άλλων Αϊγκα στις καλύβες τους;

- A) Σαν φίλους και γείτονες.
- B) Σαν εχθρικά έντομα που μουρμουρίζουν μεταξύ τους.
- Γ) Σαν συγγενείς.

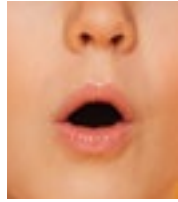
Ομαδική εργασία στην ολομέλεια

Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο του βιβλίου και ανοίξτε το ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο που βρίσκεται στην αρχή του. Στη συνέχεια, συζητήστε τα παρακάτω θέματα.

1. Πώς η περιγραφή του φύλαρχου Τουιάβι για τις πολυκατοικίες στην Ευρώπη δείχνει τη δική του αντίληψη για την κοινωνική ζωή και τις ανθρώπινες σχέσεις;
2. Πώς ο Τουιάβι συγκρίνει τις κατοικίες στα νησιά Σαμόα με τις πολυκατοικίες των πόλεων στην Ευρώπη; Ποια μηνύματα προσπαθεί να περάσει;

Εργασία σε δυάδες

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ

ΜΙΛΑΩ

ΑΚΟΥΩ

ΒΛΕΠΩ

Διάλεξε έναν/μία συμμαθητή/-τρια σου από την τάξη, πάρτε ο καθένας τον ρόλο του και κάντε μεταξύ σας την παρακάτω άσκηση (προφορικά):

Μετά από ένα ταξίδι σου στα νησιά Σαμόα του Ειρηνικού έχεις κάνει εκεί έναν καλό φίλο (ο/η συμμαθητής/-τρια σου), οπότε τον καλείς να σε επισκεφτεί στη χώρα σου.

Εξήγησε στον φίλο σου τι είναι σε μία σύγχρονη πόλη σαν αυτή που ζεις κι εσύ:

- Τα πέτρινα κιβώτια - καλύβες.
- Τα κλαδιά ζιγκ - ζαγκ ή στριφογυριστά.
- Αυτό που μοιάζει με πέτρα και που όταν το πιέζεις βγάζει μια κραυγή.
- Οι τρύπες που είναι σκεπασμένες με γυαλί.

Στη συνέχεια δώσε του οδηγίες για το πώς θα βρει το σπίτι σου στη γειτονιά ή στην οικοδομή που ζεις.

Ζήτησέ του να σου πει τις δικές του εντυπώσεις από την πόλη και το σπίτι σου.

**«Τα ωραιότερα πράγματα στη ζωή
δεν είναι πράγματα.»**

Πώς δίνουμε οδηγίες;

Μάθε να ακολουθείς οδηγίες διαβάζοντας το πώς φτιάχνουμε ένα κολλάζ. Μπορείς, αν θέλεις, να το κατασκευάσεις και να το παρουσιάσεις στους/στις συμμαθητές/-τριες σου!

Το κολλάζ είναι σαν ένα μεγάλο παζλ, όπου μπορείς να κολλήσεις διάφορα κομμάτια μαζί για να φτιάξεις μια νέα εικόνα. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις χαρτιά από περιοδικά, φωτογραφίες, ύφασμα, κουμπιά ή οτιδήποτε άλλο βρεις και σου αρέσει. Μετά, τα κολλάς όλα αυτά σε ένα χαρτί ή χαρτόνι, δημιουργώντας μια καινούργια, φανταστική εικόνα από τα κομμάτια που επέλεξες!

Διάβασε προσεκτικά τις παρακάτω οδηγίες για τη δημιουργία ενός κολλάζ, σχετικού με τα είδη ζώων υπό εξαφάνιση:

Συλλογή Υλικού

1. Έρευνα:

- Κάνε έρευνα για τα είδη ζώων που είναι υπό εξαφάνιση. Επισκέψου ιστοσελίδες, όπως η IUCN Red List ή το WWF, για να βρεις αξιόπιστες πληροφορίες.
- Κατάγραψε στο τετράδιό σου σημαντικά στοιχεία για τουλάχιστον 10 είδη, όπως το όνομα, τον πληθυσμό, την περιοχή κατοικίας και τους λόγους που απειλούνται.

2. Εικόνες:

- Αναζήτησε υψηλής ποιότητας εικόνες των ειδών αυτών.

Δημιουργία Κολλάζ

3. Επιλογή λογισμικού

- Αν το κάνεις ηλεκτρονικά ως παρουσίαση, επίλεξε λογισμικό για τη δημιουργία του κολλάζ, όπως το Adobe Photoshop, GIMP ή ακόμα και online εργαλεία, όπως το Canva.

4. Δημιουργία Φόντου:

- Μπορείς να επιλέξεις μια μονόχρωμη επιφάνεια, μια φυσική τοποθεσία ή κάτι πιο αφηρημένο.

5. Διάταξη Εικόνων:

- Πρόσθεσε τις εικόνες των ζώων στην επιφάνεια που διάλεξες. Πειραματίσου με τη διάταξη των εικόνων για να δημιουργήσεις ένα οπτικά ελκυστικό κολλάζ.
- Εναλλακτικά, μπορείς να χρησιμοποιήσεις πλαίσια ή άλλα γραφικά στοιχεία για να ξεχωρίζουν τα είδη.

6. Προσθήκη Κειμένου:

- Πρόσθεσε λεζάντες με πληροφορίες για τα είδη ζώων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει το όνομα του είδους, τον πληθυσμό του, την περιοχή κατοικίας και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει.

7. Παρουσίαση

Μοιράσου το κολλάζ με τους συμμαθητές σου, πρόσφερε το για να στολιστεί η τάξη. Μπορείς ακόμη να το φωτογραφίσεις και, με τη βοήθεια και τη σύμφωνη γνώμη των κηδεμόνων σου, να το δημοσιεύσεις σε πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων, για να αυξήσεις την ενημέρωση σχετικά με τα είδη υπό εξαφάνιση.

ΠΩΣ ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΚΑΙ ΔΙΝΟΥΜΕ (ΠΡΟΦΟΡΙΚΑ) ΟΔΗΓΙΕΣ

Οι οδηγίες πρέπει να είναι συνοπτικές, εύκολες στην κατανόηση, άμεσες και με σωστή χρονική σειρά.

Χρησιμοποιούμε:

- ενεργητική φωνή, για να είναι οι οδηγίες πιο άμεσες και κατανοητές,
- ρήματα κυρίως στην προστακτική και υποτακτική, αλλά και στην οριστική του Ενεστώτα,
- β' ενικό πρόσωπο ή α' και β' πληθυντικό πρόσωπο,
- απλές λέξεις και κατανοητές φράσεις, χωρίς περιττές λεπτομέρειες,
- αρίθμηση ή Κουκκίδες, για να είναι οι οδηγίες μας οργανωμένες,
- λέξεις και φράσεις που δηλώνουν χρόνο (ειδικά στις οδηγίες που δίνονται προφορικά).

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Και τώρα ήρθε η σειρά σας να δώσετε οδηγίες!

Διαλέξτε και δουλέψτε δύο από τις παρακάτω εργασίες:

α) Μια ομάδα συμμαθητών σας από τη Γαλλία επισκέπτεται το σχολείο σας. Τους συναντάτε στην είσοδο και τους εξηγείτε πώς θα πάνε στο κυλικείο, πώς θα οδηγηθούν στην τάξη σας και στη συνέχεια, πώς θα πάνε στην αυλή. (Προφορικά)

β) Αν σας αρέσει η πίτσα, γράψτε οδηγίες για την προετοιμασία της αγαπημένης σας συνταγής. Αν θέλετε, μπορείτε να τη φτιάξετε στο σπίτι και να τη φέρετε στο σχολείο, για να την απολαύσετε όλοι μαζί.

γ) Γράψτε οδηγίες για το πώς παίζεται ένα αγαπημένο σας παιχνίδι στην ύπαιθρο.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΕΥΘΥΝΗ

Γιατί μιλάνε όλοι για την κλιματική αλλαγή; Οι περισσότεροι επιστήμονες συμφωνούν ότι ο πλανήτης θερμαίνεται γρηγορότερα από ποτέ, λόγω της τεράστιας ποσότητας αερίων του θερμοκηπίου που διοχετεύονται στην ατμόσφαιρα ως αποτέλεσμα ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως η κίνηση των αυτοκινήτων και η αποψίλωση των δασών. Ζούμε ήδη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Αλλά, δεν μιλάμε απλά για ακραίες καιρικές συνθήκες όπως οι πλημμύρες, η ξηρασία και οι ανεμοστρόβιλοι. Οι αλλαγές στο κλίμα μας μπορεί να αλλάξουν εντελώς τον τρόπο με τον οποίο ζούμε. Το καλό νέο είναι ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και σε όλο τον κόσμο, κυβερνήσεις, εταιρείες και πολίτες εργάζονται για την αντιμετώπιση των αιτιών της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις αλλαγές αυτές.

Όλοι μας θα πρέπει να παίξουμε έναν ρόλο σε αυτό. Η συμπεριφορά μας αφήνει ένα μόνιμο αποτύπωμα. Έτσι, μέσω των ενεργειών και των επιλογών του, ο καθένας από εμάς μπορεί να φροντίσει ώστε το αποτύπωμά του να είναι πιο μικρό και άρα να συμβάλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

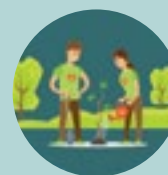
(© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2015)

ΣΤΟΠ στην Κλιματική Αλλαγή

Φυτεύουμε δέντρα και έπειτα συνεχίζουμε να φροντίζουμε τα νεαρά δεντράκια. Προστατεύουμε τα δάση μας από τις πυρκαγιές.

Συμμετέχουμε σε κοινές δράσεις για το περιβάλλον, όπως δεντροφυτεύσεις, καθαρισμούς και φροντίδα του δημοσίου πράσινου.

Μειώνουμε την κατανάλωση πλαστικού. Επαναχρησιμοποιούμε και ανακυκλώνουμε υλικά.

Μειώνουμε τη χρήση του αυτοκινήτου. Προσπαθούμε να μοιραζόμαστε το ίδιο αυτοκίνητο και να χρησιμοποιούμε τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.

Να υπογραμμίσεις τρεις από τις παραπάνω φράσεις οδηγιών και στη συνέχεια να τις μεταφέρεις (προφορικά) στο β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του Ενεστώτα και της προστακτικής του Αορίστου.

Μαθαίνουμε για τις ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ του ΡΗΜΑΤΟΣ

Η Οριστική: Χρησιμοποιείται για να δηλώσει κάτι που συμβαίνει και θεωρείται πραγματικό ή βέβαιο. Οριστική σχηματίζουν όλοι οι χρόνοι. Παίρνει άρνηση δε(ν).

Π.χ.: Διαβάζω ένα βιβλίο.

Δε θα διαβάσω σήμερα.

Η Υποτακτική: Χρησιμοποιείται για να εκφράσει επιθυμία, αμφιβολία, πιθανότητα ή υπόθεση. Υποτακτική σχηματίζουν ο Ενεστώτας, ο Αόριστος και ο Παρακείμενος. Παίρνει άρνηση μη(ν). Συνήθως συνοδεύεται από τα μόρια «να» ή «ας» ή από έναν από τους συνδέσμους: πριν, άμα, αν, εάν, όταν, για να.

Π.χ.: Θα ήθελα να διαβάσω ένα βιβλίο.

Οι επισκέπτες έφτασαν, πριν αρχίσει η βροχή.

Η Προστακτική: Χρησιμοποιείται για να δηλώσει εντολές, παραγγέλματα, οδηγίες ή προτροπές.

Π.χ.: Διάβασε το βιβλίο! / Σταματήστε αμέσως!

Προσοχή! Για να δηλωθεί απαγόρευση, χρησιμοποιείται το μόριο μη(ν) μαζί με το ρήμα στην Υποτακτική.

Π.χ.: Μην προσπαθείτε να μου αλλάξετε γνώμη. / Μην φωνάζεις.

Στο κείμενο «ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΒΓΕΙ ΑΛΗΘΙΝΟ» υπογραμμίστε 5 ρήματα σε υποτακτική και 5 σε προστακτική. Συζητήστε τη λειτουργία των ρημάτων στις συγκεκριμένες εγκλίσεις μέσα στο κείμενο.

Η ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ενεργητική φωνή (Το υποκείμενο κάνει κάτι)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
Ενεστώτα ή Εξακολουθητική	Αορίστου ή Συνοπτική	Παρακειμένου ή Συντελεσμένη
εγώ να λύνω	να λύσω	να έχω λύσει
εσύ να λύνεις	να λύσεις	να έχεις λύσει
αυτός, -ή, -ό να λύνει	να λύσει	να έχει λύσει
εμείς να λύνουμε	να λύσουμε	να έχουμε λύσει
εσείς να λύνετε	να λύσετε	να έχετε λύσει
αυτοί, -ές, -ά να λύνουν(ε)	να λύσουν(ε)	να έχουν(ε) λύσει

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
Ενεστώτα ή Εξακολουθητική	Αορίστου ή Συνοπτική
εγώ -	εγώ -
εσύ λύνε	εσύ λύσε
αυτός, -ή, -ό -	αυτός, -ή, -ό -
εμείς -	εμείς -
εσείς λύνετε	εσείς λύστε
αυτοί, -ές, -ά -	αυτοί, -ές, -ά -

Παθητική φωνή (Το υποκείμενο παθαίνει κάτι)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
Ενεστώτα ή Εξακολουθητική	Αορίστου ή Συνοπτική	Παρακειμένου ή Συντελεσμένη
εγώ να λύνομαι	να λυθώ	να έχω λυθεί
εσύ να λύνεσαι	να λυθείς	να έχεις λυθεί
αυτός, -ή, -ό να λύνεται	να λυθεί	να έχει λυθεί
εμείς να λυνόμαστε	να λυθούμε	να έχουμε λυθεί
εσείς να λύνεστε/λυνόσαστε	να λυθείτε	να έχετε λυθεί
αυτοί, -ές, -ά να λύνονται	να λυθούν(ε)	να έχουν(ε) λυθεί

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
Ενεστώτα ή Εξακολουθητική	Αορίστου ή Συνοπτική
εγώ	εγώ -
εσύ -	εσύ λύσου
αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό -
εμείς	εμείς -
εσείς -	εσείς λυθείτε
αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά -

Γράφονται:

Με -ει τα ρήματα που τελειώνουν σε -είτε.

Π.χ.: βγείτε, μπείτε, κουνηθείτε, λυθείτε, κατεβείτε κλπ.

Με -η τα ρήματα που τελειώνουν σε -ήστε.

Π.χ.: αφήστε, ρωτήστε, ακουμπήστε, προσπαθήστε, τηλεφωνήστε κλπ.

Εξαιρέσεις: μεθύστε, κλείστε, πείστε κλπ.

Η κατάληξη -είστε με -ει- μπαίνει στην παθητική φωνή των ρημάτων που τελειώνουν σε -ούμαι.

Π.χ.: αφηγούμαι - αφηγείστε, περιποιούμαι - περιποιείτε, εξηγούμαι - εξηγείτε κλπ.

Με -ι τα ρήματα που λήγουν σε -ίζω.

Π.χ.: αρχίζω - αρχίστε, καθαρίζω - καθαρίστε, ζωγραφίζω - ζωγραφίστε κλπ.

Εξαιρέσεις: δανείζω - δανείστε, δακρύζω - δακρύστε, συγχύζω - συγχύστε, αθροίζω - αθροίστε κ.α.

Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε -ήστε, -ίστε, -είστε, -ύστε -είτε. ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ (Συμβουλευτείτε τον πίνακα παραπάνω).

Χαρ..... χαμόγελα στους γύρω σας, χτυπ..... την πόρτα της ευκαιρίας και κερδ..... τις εντυπώσεις δείχνοντας τον καλό σας χαρακτήρα. Κρατ..... τις αξίες σας ψηλά και φροντ..... τον εαυτό σας με αγάπη. Μιλ..... με ειλικρίνεια και μην παρατ παρατήσετε τα όνειρά σας. Αρχ..... κάθε μέρα με αισιοδοξία και να θεωρ..... την κάθε πρόκληση μια ευκαιρία για μάθηση. Προσπαθ..... πάντα το καλύτερο και αφ..... τον φόβο πίσω. Αθρ..... τις επιτυχίες σας και φαν..... δυνατοί στις δυσκολίες. Συνεργαστ..... με τους άλλους και μην φοβηθ..... Δακρ..... γιατί τα δάκρυα είναι δείγμα δύναμης.

είτε ή είται;

Η κατάληξη -είτε με **-ε-**, μπαίνει στα ρήματα που είναι στο β' πρόσωπο του πληθυντικού (εσείς) π.χ.: εσείς μπορείτε, εσείς κινηθείτε, εσείς διηγηθείτε, εσείς δίνετε κλπ.

Η κατάληξη -είται με **-αι-**, μπαίνει στα ρήματα που είναι στο γ' πρόσωπο του ενικού (αυτός, -ή, -ό) π.χ.: αυτός αφηγείται, ο χώρος παρακολουθείται, το παιχνίδι παίζεται κλπ.

- ται ή - τε ; Συμπληρώστε σωστά τις καταλήξεις:

Τι σκέφτεται..... τόση ώρα και κάθεται..... μόνος του;

Θέλει..... να πάμε εκδρομή;

Το ποδόσφαιρο παίζει..... με μία μπάλα και δύο τέρματα. Εσείς παίζετε..... ποδόσφαιρο στη γειτονιά σας;

Αυτό το επιτραπέζιο παιχνίδι παίζει..... με τέσσερις παίκτες.

Από το μπαλκόνι του σπιτιού μου φαίνεται..... το γήπεδο.

Όταν δίνεις..... χρήματα, πρέπει να προσέχεις..... τα ρέστα.

Κάθε καινούρια προσπάθεια φαίνεται..... στην αρχή δύσκολη. Γι' αυτό κι εσείς μην απογοητεύεστε..... με την πρώτη αποτυχία. Για όλα απαιτείται..... κόπος. Και η ζωή συνεχίζεται..... Σηκώνει..... το κεφάλι σας και προχωρεί.....

Ατομική εργασία αυξημένης δυσκολίας

Χρησιμοποιήστε σωστά τις εγκλίσεις των ρημάτων (οριστική, υποτακτική και προστακτική).

Στις παρακάτω προτάσεις χρησιμοποιείται έγκλιση οριστική. Να τις ξαναγράψετε βάζοντας τα ρήματα στις άλλες δύο εγκλίσεις, πρώτα στην υποτακτική και ύστερα στην προστακτική:

Περιμένουμε υπομονετικά μέχρι να έρθει η σειρά μας.

.....

.....

Ακολουθούμε πάντα τις υποδείξεις των σχολικών τροχονόμων.

.....

.....

Σταματάμε στην άκρη του πεζοδρομίου και ελέγχουμε τον δρόμο.

.....

.....

Η ΓΗ, ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Η Γη, το σπίτι μας, είναι ένας μαγικός πλανήτης γεμάτος καταπληκτικά τοπία, πολύχρωμα ζώα και υπέροχα φυτά. Κάθε γωνιά της κρύβει κι ένα διαφορετικό μυστικό: δάση που σφύζουν από ζωή, ωκεανούς με αμέτρητα ψάρια, βουνά που υψώνονται περήφανα ως τον ουρανό και ερήμους με χρυσούς αμμόλοφους που λάμπουν στον ήλιο. Όλα αυτά τα τοπία μαζί συνθέτουν τα οικοσυστήματα* του πλανήτη μας.

Σε κάθε οικοσύστημα ζουν μοναδικά πλάσματα, το καθένα με τη δική του ξεχωριστή θέση στον μεγάλο κύκλο της ζωής. Από τις μικρές μέλισσες που βοηθούν τα λουλούδια να ανθίσουν μέχρι τις φάλαινες που τραγουδούν στον βυθό των ωκεανών, κάθε πλάσμα έχει τον ρόλο του στη διατήρηση της αρμονίας στη φύση. Όλα πρέπει να ζουν μαζί ειρηνικά για να κρατήσουμε τη Γη μας υγιή και χαρούμενη.

Η προστασία της Γης είναι ευθύνη όλων μας. Με μικρά βήματα, όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση νερού και η φροντίδα των ζώων και των φυτών, μπορούμε να βοηθήσουμε τη Γη μας να μείνει πάντα όμορφη και ζωντανή. Γιατί η Γη δεν είναι απλώς ένας πλανήτης. Είναι το σπίτι μας και αξίζει όλη μας την αγάπη και προσοχή.

*Ένα **οικοσύστημα** είναι το μέρος όπου ζουν διάφορα φυτά, ζώα και μικροοργανισμοί μαζί, δημιουργώντας μια κοινότητα. Όλοι αυτοί οι οργανισμοί εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο και από το περιβάλλον τους για να επιβιώσουν.

Για παράδειγμα, ένα δάσος, μια λίμνη ή ακόμα και ένας μικρός κήπος είναι οικοσυστήματα. Στο οικοσύστημα, τα ζώα και τα φυτά συνεργάζονται για να κρατούν το περιβάλλον τους ισορροπημένο. Έτσι, όλοι μαζί βοηθούν στη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη μας!

Ομαδική εργασία στην ολομέλεια

Διαβάστε το κείμενο και συζητήστε το όλοι μαζί.

Εργασία σε дуάδες

Στη συνέχεια, απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις, επιλέγοντας την απάντηση που σου φαίνεται σωστή. Όταν τελειώσεις, αντάλλαξε το βιβλίο σου με το ζευγαράκι σου. Κάντε έλεγχο των απαντήσεων και συζητήστε τα λάθη που εντοπίσατε.

1η ερώτηση: Τι συνθέτει τα οικοσυστήματα του πλανήτη μας;

- A. Μόνο δάση και ωκεανοί.
- B. Δάση, ωκεανοί, βουνά και έρημοι.
- Γ. Δάση, ωκεανοί και πλανήτες.

2η ερώτηση: Ποιος είναι ο ρόλος κάθε πλάσματος στη φύση;

- A. Να συμβάλλει στη διατήρηση της αρμονίας στη φύση.
- B. Να καταναλώνει ό,τι βρίσκει στον δρόμο του.
- Γ. Να προστατεύει μόνο το δικό του περιβάλλον.

3η ερώτηση: Ποια είναι η σημασία των μικρών μελισσών στον κύκλο της ζωής;

- A. Βοηθούν τα λουλούδια να ανθίσουν.
- B. Βοηθούν τα δέντρα να μεγαλώσουν.
- Γ. Μεταφέρουν φύλλα από δέντρο σε δέντρο.

4η ερώτηση: Ποια μικρά βήματα μπορούμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε στη διατήρηση της ζωής στη Γη;

- A. Μείωση της ανακύκλωσης και εξοικονόμηση ενέργειας.
- B. Ανακύκλωση, εξοικονόμηση νερού και φροντίδα ζώων και φυτών.
- Γ. Σπατάλη τροφίμων και κοπή δέντρων.

5η ερώτηση: Γιατί η προστασία της Γης είναι ευθύνη όλων μας;

- A. Επειδή η Γη είναι απλώς ένας πλανήτης.
- B. Επειδή η Γη δεν έχει καταπληκτικά τοπία.
- Γ. Επειδή η Γη είναι το σπίτι μας.

1. Τα συνώνυμα είναι λέξεις που έχουν την ίδια ή σχεδόν την ίδια σημασία. Μας βοηθούν να εκφραζόμαστε με διαφορετικούς τρόπους. Π.χ. υπέροχο-καταπληκτικό-θαυμάσιο-εξαιρετικό κ.ά.

2. Τα αντώνυμα είναι λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία. Μας βοηθούν να καταλάβουμε καλύτερα τις έννοιες και να περιγράψουμε με ακρίβεια αυτά που θέλουμε να πούμε. Π.χ. χαρούμενος-λυπημένος-στεναχωρημένος-κατσούφης κ.ά.

Οι λέξεις της ίδιας οικογένειας είναι λέξεις που προέρχονται από την ίδια βασική λέξη και έχουν κοινά μέρη. Π.χ. γράφω, γραφή, γραφικός, γραφείο, συγγραφέας.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Βρείτε τις λέξεις της πρώτης στήλης στο κείμενο «Η Γη, το Σπίτι μας» χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που δίνει ο πίνακας. Στη συνέχεια, συμπληρώστε ολόκληρο τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΣΥΝΩΝΥΜΑ	ΑΝΤΩΝΥΜΑ	ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
			διατηρώ
		εγκατάλειψη	
	ισορροπία		
			προσέχω, προσεκτικός
	οικονομία		
	νοιάξιμο		

ΚΑΝΩ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΕΙ

Ένα παραμύθι από την Αφρική

Μια φορά κι έναν καιρό, λένε πως ένα μεγάλο δάσος απλωνόταν από άκρη σε άκρη πάνω σ' αυτήν εδώ τη γη. Τα δέντρα υψώνονταν στον ουρανό, το ένα δίπλα στο άλλο με τα κλαδιά τους πλεγμένα κι ανάμεσά τους φύτρωναν βοτάνια κι αγριολούλουδα. Ζώα ζούσαν μέσα σ' εκείνο το δάσος, πλάσματα από κείνα που σέρνονταν, από κείνα που πετούσαν κι από κείνα που έτρεχαν στα τέσσερα.

Μα ήρθε μια μέρα που επάνω σ' ολάκερο το δάσος απλώθηκε μια μυρουδιά απαίσια. Ήταν απ' τα δέντρα που καίγονταν στην άλλη άκρη του τόπου. Έβλεπες παντού ζώα να τρέχουν. Ελέφαντες, ζαρκάδια, αλεπούδες, αντιλόπες... Άλλα με τον τρόπο στα μάτια, άλλα να ουρλιάζουν καμένα απ' τη φωτιά κι άλλα να κλαίνε, όπως μόνο τα ζώα ξέρουνε να κάνουν, για τα μικρά τους που δεν γλίτωναν. Ξαφνικά, ο ελέφαντας αντίκρισε κάτι που πολύ τον παραξένεψε. Είδε ένα κολιμπρί, το πιο μικρό πουλί σ' ολάκερη την πλάση, να παίρνει φόρα και να πέφτει μέσα σε μια λακούβα με νερό, να παίρνει νερό - όλο κι όλο δυο σταγόνες - να σηκώνεται με δύναμη και να χύνεται κόντρα στη φωτιά. Να πετάει το νερό, να ξαναχυρνάει στη λακούβα γρήγορα - γρήγορα, να παίρνει ξανά στο στόμα του νερό, να σηκώνεται και να χύνεται και πάλι πάνω στη φωτιά με πείσμα.

Ο ελέφαντας σάσπισε κι απόμεινε με το στόμα ανοιχτό και τα αφτιά πεσμένα να βλέπει το κολιμπρί. Μαζί του απόμειναν να κοιτάνε και τ' άλλα ζώα της παρέας, τα ζαρκάδια, οι αλεπούδες, οι αντιλόπες... Ο ελέφαντας γυρίζει και φωνάζει του πουλιού: «Ε! αδερφέ! Τι κάνεις εκεί πέρα; Τρελάθηκες; Πας να τα βάλεις με το θεριό; Τρέχα να σωθείς! Δε θα τα καταφέρεις! Μ' ακούς;»

Το κολιμπρί όταν τον άκουσε, του φώναξε: «Αδερφέ, δεν ξέρω αν θα τα καταφέρω να σβήσω στο τέλος τη φωτιά, αλλά εγώ κάνω αυτό που μου αναλογεί...»

(Από συλλογή λαϊκών παραμυθιών του Δημήτρη Προύσαλη)

Ομαδική εργασία στην ολομέλεια

Τι σημαίνει η τελευταία φράση που ξεστόμισε το κολιμπρί «εγώ κάνω αυτό που μου αναλογεί...»;

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Στο παραπάνω κείμενο υπάρχουν πολλές παραστατικές εικόνες. Με την ομάδα σας επιλέξτε μια από αυτές, δείτε τη νοερά (στη φαντασία σας) και ζωγραφίστε την. Προσθέστε από κάτω λεζάντα (σύντομη προτάση) που να την περιγράφει.

Προστατεύουμε τα δάση

Σβήνουμε τη βιοποικιλότητα, ανακυκλώνουμε χαρτί και αποφεύγουμε τις πυρκαγιές.

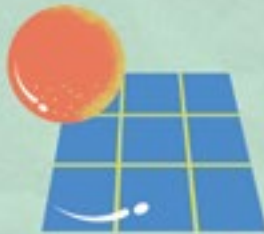
Κάνουμε ανακύκλωση

Μειώνουμε τα απορρίμματα, εξοικονομούμε πόρους και προστατεύουμε το περιβάλλον.

Χρησιμοποιούμε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Προστατεύουμε τον πλανήτη, μειώνουμε τη ρύπανση και εξοικονομούμε φυσικούς πόρους.

Δεν σπαταλάμε άσκοπα το νερό

Προστατεύουμε τους υδάτινους πόρους, εξοικονομούμε νερό και φροντίζουμε το περιβάλλον.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Α. Διαβάστε με προσοχή το κείμενο και δείτε την εικόνα με τίτλο «Προστατεύουμε τη Γη».

Β. Περιγράψτε την εικόνα προφορικά.

Γ. Συμφωνείτε με τους τρόπους προστασίας;

Δ. Έχετε ακούσει άλλη φορά για τους τρόπους προστασίας της Γης; Από πού;

Ε. Φτιάξτε μια παρόμοια αφίσα για την Προστασία της Γης. Ενώστε όλες τις αφίσες όλων των ομάδων και δημιουργήστε την αφίσα της τάξης σας!

Συμπληρώστε τα κενά με το σωστό πρόσωπο των ρημάτων στην παθητική φωνή, χρησιμοποιώντας τα ρήματα της παρένθεσης.

(φοβάμαι, αγωνίζομαι, στολίζομαι, δανείζομαι, ποτίζομαι, σκαλίζομαι, φιλιέμαι, φαίνομαι, ντύνομαι)

- α) Σας το λέω, δεν πρέπει να ..... συνέχεια χρήματα.
- β) Ο λαχανόκηπος της γιαγιάς μου ..... και ..... καθημερινά από τον κηπουρό.
- γ) Οι άνθρωποι αυτοί ..... σκληρά για να ζήσουν.
- δ) Τα δύο ξαδέλφια, όποτε βρεθούν, ... με αγάπη.
- ε) Όταν είμαι καλεσμένος σε πάρτι συνήθως, ... και ..... ωραία.
- στ) ..... να του μιλήσει. .... να είναι τόσο κακός άνθρωπος!

Ατομική εργασία - αυξημένης δυσκολίας

Να υπογραμμίσετε τα ρήματα στα παρακάτω παραδείγματα και να γράψετε δίπλα στη έγκλιση στην οποία βρίσκονται.

1. Παιδιά, παίξτε με τον σκύλο! **παίξτε - προστακτική**
2. Ας χορέψουμε συρτάκι όλοι μαζί! .....
3. Συμπληρώστε τα κενά των προτάσεων αμέσως. ....
4. Βοήθησέ με, σε παρακαλώ! .....
5. Μην ανακατεύεσαι στις αποφάσεις μου. ....
6. Φύγε αμέσως! .....
7. Επαναχρησιμοποιήστε τις πλαστικές συσκευασίες στο σπίτι σας. ....
8. Να μελετήσετε καλύτερα την ιστορία του τόπου μας. ....
9. Αν βρέξει αύριο, δε θα πάμε εκδρομή. ....

Θυμόμαστε: Χρησιμοποιούμε διαφορετικούς τύπους του ρήματος για να δείξουμε αν η πράξη που περιγράφουμε είναι πραγματική/βέβαιη (**οριστική**) ή επιθυμητή/αβέβαιη (**υποτακτική**) ή ακόμα αν απαιτούμε την πραγματοποίησή της (**προστακτική**). Οι διαφορετικοί αυτοί ρηματικοί τύποι λέγονται **εγκλίσεις**.

Ατομική εργασία

Να κλίνετε το ρήμα εργάζομαι στην υποτακτική Ενεστώτα, Αορίστου και Παρακειμένου.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
Ενεστώτας	Αόριστος	Παρακείμενος

Ατομική εργασία - αυξημένης δυσκολίας

Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στο β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής Αορίστου.

- α) ..... (σέβομαι) τις ώρες κοινής ησυχίας, ιδίως αν μένετε σε πολυκατοικία.
- β) ..... (αφήνω) τα αυτοκίνητά σας και ..... (μετακινούμαι) με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- γ) ..... (χρησιμοποιώ) τους κάδους ανακύκλωσης, ... (εξοικονομώ) χρήματα και ενέργεια και ..... (διατηρώ) το περιβάλλον καθαρό.
- δ) Για περισσότερες πληροφορίες ..... (τηλεφωνώ) στο ακόλουθο τηλέφωνο.

αιεφόρος ανάπτυξη

ανακύκλωση

κατάχρηση

ανακυκλώσιμες (ανανεώσιμες)

πηγές ενέργειας

ανεμοστρόβιλος

κλιματική αλλαγή

απορρίμματα

μικροοργανισμοί

αποψίλωση

νέφος

απώλεια

οικολόγος

αρχιτεκτονική

οικοσύστημα

αστικός, -ή,-ό

ασυδοσία

πανανθρώπινος

εξοικονομώ

επαναχρησιμοποίηση

πετρελαιοκηλίδα

επικοινωνίαση

υποδομές

ισημερινός

φαινόμενο
του θερμοκηπίου

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.	1	2	3	4
Έμαθα να γράφω κείμενο με οδηγίες.				
Έμαθα να αναγνωρίζω και να χρησιμοποιώ σωστά ρήματα σε υποτακτική και προστακτική.				
Έμαθα λεξιλόγιο σχετικά με το περιβάλλον.				
Έμαθα να χρησιμοποιώ λεξικό για την κατανόηση των άγνωστων λέξεων.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Μετά από αυτά που έμαθα, έχω καταλάβει πόσο επηρεάζει το περιβάλλον τη ζωή μας;

Τι μου άρεσε περισσότερο από αυτά που έμαθα για το περιβάλλον και τη φύση;

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

Με τα μέλη της ομάδας μου συνεργαστήκαμε καλά για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα;

Δείτε πάλι τις δύο συνθέσεις εικόνων (σελ. 19)

Καταγράψτε τις σκέψεις σας.

Συγκρίνετε τα δύο κείμενα που γράψατε, πριν τα μαθήματα της ενότητας αυτής και μετά τα μαθήματα. Βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές και συζητήστε στην ολομέλεια.

2

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενότητων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενότητα

Τι είναι η
διαφορετικότητα;

2^η Διδακτική Υποενότητα

Η διαφορετικότητα
ως πηγή δύναμης.

4^η Διδακτική Υποενότητα

Επανάληψη:
Η δύναμη της διαφο-
ρετικότητας.

3^η Διδακτική Υποενότητα

Αντιμετωπίζοντας
τις διακρίσεις.

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑ-
ΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΣΤΟΧΟΙ:

- διαβάζουμε με ακρίβεια συμβατικά και ψηφιακά κείμενα,
- προφορική διατύπωση απαντήσεων σε δοσμένες ερωτήσεις,
- περιγραφή του εαυτού μας και των συνηθειών μας,
- επίσημη και φιλική επιστολή (δομή, ύφος, γλώσσα, γραμματική της επιστολής),
- κανόνες συλλαβισμού,
- ονομασία συλλαβών με βάση τη θέση τους στην λέξη,
- τονισμός λέξεων με δύο τόνους,
- ανάλυση και ερμηνεία λέξεων,
- σύγκριση ψηφιακού και έντυπου βιβλίου.

Κεντρική έννοια

Διαφορετικότητα

Έννοιες - κλειδιά

αλληλοσεβασμός

αποδέχομαι

αυτογνωσία

προκατάληψη

στερεότυπα

Σχετικές έννοιες

ευγένεια, εκτίμηση

κατανόηση, συμφιλίωση

αυτοεκτίμηση, αυτοβελτίωση

αρνητισμός, αδικία

προκαθορισμένη άποψη, γενίκευση

...γιατί είναι εύκολο να αναγνωρίσεις τη διαφορετικότητά σου, αλλά πολύ δύσκολο να σέβεσαι τη διαφορετικότητα του άλλου. Και σε εμάς, τους νέους, αρέσουν τα δύσκολα!

Γιώργος Ν. Στασινός

Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας

- Πώς σχετίζονται τα παραπάνω λόγια με τη θεματική ενότητα «Η ομορφιά της διαφορετικότητας»;
- Έχετε ακούσει άλλη φορά τη λέξη διαφορετικότητα;
- Δείτε την εικόνα με την ποικιλομορφία στη φύση. Συζητήστε την στην ολομέλεια.
- Δείτε τις εικόνες που περιγράφουν την ποικιλομορφία στην κοινωνία (σελ 52- 53).
- Συζητήστε την στη ολομέλεια.
- Πριν γίνει η διδασκαλία της ενότητας αυτής, καταγράψτε τις υποθέσεις σας για το τι είναι η διαφορετικότητα και όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία της θεματικής, κάντε έλεγχο των υποθέσεών σας. Ήταν σωστές ή λάθος; Καταγράψτε την άποψή σας.

ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ομαδική άσκηση - διαφοροποιημένη

5

Βλέπετε τις εικόνες. Επιλέγετε δύο από αυτές και συζητάτε τις ομοιότητες και τις διαφορές με εσάς.

Ζω με τη μαμά
μου και τον
μπαμπά μου

Ζω με τη
μαμά μου

Ζω με τη
γιαγιά μου

Έχω 2
μεγαλύτερα
αδέλφια

Δεν έχω
αδέλφια

Είμαστε
δίδυμα
αδέλφια

Έχω μια μικρή
αδελφή

Έχω ευαίσθητο
δέρμα

Έχω σκούρο
δέρμα

Έχω ένα σημάδι από
τη γέννησή μου

Έχω
φακίδες

ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ομαδική άσκηση - διαφοροποιημένη

6α

Συζητήστε για τον όρο «διάκριση ή κάνω διακρίσεις». Κάνω διακρίσεις σημαίνει ότι δε σέβομαι τις διαφορετικές ιδιότητες και απόψεις ενός άλλου ατόμου ή ομάδας. Η διάκριση είναι η άδικη μεταχείριση ή ο εκφοβισμός ενός συγκεκριμένου ατόμου ή ομάδας ανθρώπων. Συχνά, αυτή η άδικη μεταχείριση οφείλεται στις πεποιθήσεις, τη φυλή, το φύλο, την αναπηρία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό αυτού του ατόμου ή της ομάδας. Σκεφτείτε μερικά παραδείγματα.

6β

Συζητήστε στην τάξη: Αν γνωρίζετε ότι ένα παιδί στο σχολείο σας δέχεται εκφοβισμό από κάποιους μεγαλύτερους μαθητές, τι μπορείτε να κάνετε; Σε ποιον μπορείτε να απευθυνθείτε;

Είμαστε όλοι διαφορετικοί!

Είμαστε όλοι φίλοι!

ΣΙ ΣΟΥ ΝΤΟ

ή σ' ένα ξεχασμένο πιάνο

Το παλιό πιάνο ήταν ξεχασμένο στην αποθήκη του παλαιοπωλείου μέσα στην απόλυτη ησυχία. Κι όμως, κάτω από το καπάκι του πιάνου, απέμενε ακόμη λίγη ζωή. Οι μέρες μουσικής δημιουργίας που έζησαν αυτά τα πλήκτρα κοντά σε κάποιον μεγάλο πιανίστα δεν μπορούσαν να σβήσουν έτσι εύκολα. Τον τελευταίο καιρό ήταν ιδιαίτερα ανήσυχα.

- Βαρέθηκα πια. Θέλω να ξαναπαίξω σονάτες* και πρελούδια*, είπε ένα βράδυ ένα άσπρο Ρε.

- Κι εγώ, συνέχισε ένα μαύρο Μι ύφεση, θέλω να ξανανιώσω αυτό το τράνταγμα από δάχτυλα πιανίστα.

- Εσείς, τουλάχιστον, δεν παίζετε τόσο συχνά όσο εμείς, τον διέκοψε ένα λευκό Σι.

- Και τι μ' αυτό, ρώτησε το μαύρο Μι ύφεση ενοχλημένο.

- Δίκιο έχει το Σι, είπε ένα λευκό Ντο. Εμείς είμαστε οι κανονικές νότες. Εσείς ίσως χρειαστείτε για κανένα Ντο δίεση ή Σολ ύφεση.

Παρόλο που το Μι ύφεση ήταν μαύρο άρχισε να κοκκινίζει. Άκουσ' εκεί να του λένε, πως δεν ένιωθε ποτέ την ένταση της μουσικής! Ένιωθε πικρία και αποφάσισε να μοιραστεί τις σκέψεις του με τα άλλα μαύρα πλήκτρα.

- Δε νομίζετε πως τα άσπρα πλήκτρα το έχουν πάρει πολύ επάνω τους τώρα τελευταία, είπε.

- Πάντα έτσι φαντασμένα ήταν. Νομίζουν πως είναι καλύτερα επειδή είναι περισσότερα, του απάντησε ένα Ρε δίεση.

- Δεν θα τους περάσει, είπε fortissimo* το Μι ύφεση, τώρα θα δουν!

Και όλα τα μαύρα πλήκτρα άρχισαν να σχεδιάζουν πως θα μπορούσαν να εκδικηθούν τη κομπορημοσύνη* των άσπρων.

Ένα λευκό Ντο που είχε ακούσει όλη αυτή τη συζήτηση ενοχλήθηκε πολύ: Ξυπνήστε! Φώναξε στα υπόλοιπα άσπρα πλήκτρα. Και όλα μαζί μαζεύτηκαν και άρχισαν να συνεδριάζουν ψιθυριστά.

Από την άλλη πλευρά κι όλα τα μαύρα άρχισαν να συζητούν ψιθυριστά.

- Έχουμε να σας ανακοινώσουμε κάτι, φώναξε ξαφνικά ένα μαύρο πλήκτρο. Αποφασίσαμε να μην ξανασυμμετάσχουμε σε μελωδία που συμμετέχετε κι εσείς, διότι είστε κατώτερα πλήκτρα από εμάς. Σε όλα τα πιάνο τα μαύρα πλήκτρα βρίσκονται πάνω από τα άσπρα...

Τώρα τα άσπρα πλήκτρα είχαν εξαγριωθεί περισσότερο από πριν.

- Να τους ξεκουρδίσουμε τις χορδές, φώναζε ένα Μι.

- Να τους ξεριζώσουμε από το πιάνο, φώναζε εξαγριωμένο ένα Φα.

- Αυτή είναι η καλύτερη ιδέα, είπε το Ντο, αυτό θα κάνουμε.

- Και ποιος είσαι εσύ που θα αποφασίσεις τι θα κάνουμε, φώναξε το Σι από την άλλη άκρη του πιάνου. Το Ντο από την τέταρτη οκτάβα έσπευσε να συμβιβάσει τα πράγματα.

- Αγαπητό μου Σι, εμείς τα Ντο είμαστε πιο έξυπνα και πιο οργανωτικά. Μην ξεχνάς ότι εμείς είμαστε τα πρώτα πλήκτρα σε κάθε οκτάβα.

- Ε, τότε, λοιπόν, εμείς τα Σι θα αποφασίσουμε μόνα μας τι θα κάνουμε.

- Σί*, είπαν όλα μαζί τα Σι και απομακρύνθηκαν σε μια γωνιά.

- Το ίδιο θα κάνουμε κι εμείς τα Ρε, είπαν τα Ρε

- Το ίδιο και εμείς τα Φα, είπαν τα Φα. Όλα τα άσπρα πλήκτρα είχαν χωριστεί ανά νότα και φώναζαν. Και τα μαύρα πλήκτρα; Είχαν αρχίσει και εκείνα να χωρίζονται. Τα Ντο δίεση, για παράδειγμα, είχαν μαζευτεί όλα σε μια γωνιά του πιάνου.

- Ησυχία, είπε το Ντο δίεση της πρώτης οκτάβας. Ακούστε τι θα κάνουμε...

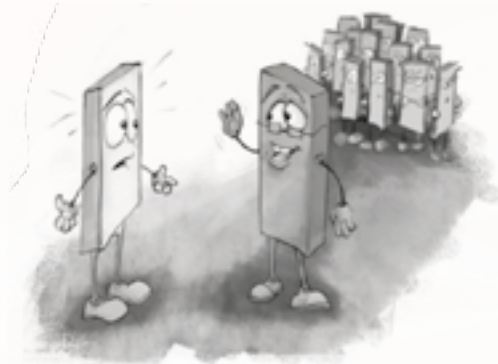
Δε θα μας πεις εσύ τι θα κάνουμε, είπε το τελευταίο Ντο δίεση τόσο θυμωμένα που ακούστηκε σαν Ρε κι όχι σαν Ντο δίεση.

Σε λίγο όλα τα πλήκτρα λογομαχούσαν. Δεν υπήρχαν πια ομάδες.

Τότε, ένα πλήκτρο πήρε τον λόγο:

- Η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί άλλο. Σκέφτηκα μια λύση. Θα βρούμε μια νότα που δεν υπάρχει ανάμεσα στο Σι και στο Ντο και θα της δώσουμε ένα όνομα που δεν υπάρχει, για παράδειγμα... Σου! Σαν να λέμε Ντο Ρε Μι Φα Σολ Λα Σι Σου Ντο! Θα κουρδιστούμε στη νότα Σου και τότε δεν θα υπάρχει τίποτα να μας χωρίσει!

Τα πλήκτρα συμφώνησαν και κουρδίστηκαν στη νότα Σου. Κι όλα τα Σου έζησαν χωρίς τσακωμούς.

- Ωραίος καιρός σήμερα, έλεγε ένα Σου.
- Ωραίος, απαντούσε ένα άλλο Σου.
- Βαριέμαι, είπε μια μέρα ένα Σου.
- Σσσσσσς... σουτ, φώναξε ένα Σου, κάτι ακούω.

Κι όντως πάνω από το καπάκι του παλιού πιάνου ακούγονταν ομιλίες!

- Παππού, κοίτα, ένα πιάνο.
- Νίκο, μη, είπαμε ότι δεν πειράζουμε...
- Μα αφήστε τον, είπε ο πωλητής...

Ο Νίκος άνοιξε το καπάκι. Άρχισε να παίζει και το πιάνο έβγαλε έναν απαίσιο θόρυβο που ακουγόταν κάπως έτσι:

Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου Σου...

- Τίποτα δεν μπορεί να παίξει αυτό το πιάνο, αναφώνησε.

Τα πλήκτρα ξύπνησαν από τον λήθαργο* τόσων ετών. Ποιος δεν μπορούσε να παίξει τίποτα; Πώς τολμούσε ένας άπειρος μουσικός να προσβάλει ένα τέτοιο τιμημένο πιάνο;

Χωρίς να πουν τίποτα το ένα στο άλλο άρχισαν να κουρδίζονται και πάλι το καθένα στη νότα του. Όταν ο Νίκος ξαναδοκίμασε να παίξει, μια υπέροχη μουσική ξεχύθηκε στην παλιά αποθήκη.

Τα πλήκτρα ήταν τόσο ενθουσιασμένα που άρχισαν να παίζουν μόνα τους. Και η μουσική τους ήταν μαγευτική. Η υπέροχη μουσική, όμως, έβγαινε από όλες τις νότες μαζί. Η κάθε νότα ανακάλυπτε ξανά τον εαυτό της μέσα στη μουσική.

- Είναι μαγεία να είσαι ο μοναδικός, διαφορετικός εαυτός σου, σκεπτόταν η κάθε νότα και ένωθε πιο δεμένη με τις άλλες από κάθε άλλη φορά...

(αρχικό κείμενο: Αντώνης Παπαθεοδούλου, Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας)
(Εικονογράφηση: Χαρίτων Μπεκιάρης) (διασκευή: Πολυξένη Σαμαρά)

***πρελούδια**: μικρά μουσικά κομμάτια

***σονάτες**: μεγάλες μουσικές συνθέσεις

***fortissimo**: "πολύ δυνατά" (Ιταλικά)

***κομπορημοσύνη**: η υπερβολική και αλαζονική περηφάνια

***si**: ναι (στα ιταλικά)

***λήθαργο**: κατάσταση βαριάς και μακροχρόνιας υπνηλίας

1^η και 2^η ανάγνωση:

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Συζητήστε με την ομάδα σας και σημειώστε ποια πρόταση είναι σωστή (Σ) και ποια λάθος (Λ).

1. Το Μι στεναχωρήθηκε και κοκκίνισε όταν το λευκό Σι είπε τη γνώμη του. Σ/Λ
2. Η ιστορία δείχνει ότι η συνεργασία και η αποδοχή της διαφορετικότητας μπορούν να οδηγήσουν σε υπέροχα αποτελέσματα. Σ/Λ
3. Μετά την πρώτη προσπάθεια του Νίκου τα πλήκτρα συνέχισαν να βγάζουν έναν απαίσιο θόρυβο και στη συνέχεια κουρδίστηκαν στη νότα Σου. Σ/Λ
4. Τα μαύρα πλήκτρα ισχυρίστηκαν για τα λευκά ότι είναι περισσότερα και γι' αυτό είναι φαντασμένα. Σ/Λ
5. Η ιστορία προτείνει ότι πρέπει να αποφεύγουμε τις συγκρούσεις και να μην προσπαθούμε να βρούμε λύσεις. Σ/Λ
6. (αυξημένης δυσκολίας) Η δημιουργία της νότας «Σου» έδειξε ότι μια εναλλακτική πρόταση μπορεί να ενώσει ανθρώπους και να λύσει προβλήματα. Σ/Λ
7. Το να δεχόμαστε τη διαφορετικότητα των άλλων μπορεί να βελτιώσει τις σχέσεις μας στην καθημερινή ζωή. Σ/Λ
8. Στην ιστορία, τα μαύρα πλήκτρα μπόρεσαν να συνεργαστούν μόνο μεταξύ τους. Σ/Λ
9. Στην ιστορία, η νότα Σου είναι μια νέα νότα που επινοήθηκε για την ενότητα. Σ/Λ

3η ανάγνωση:

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, στην ολομέλεια της τάξης

Αναλύστε το νόημα του τίτλου του κειμένου και ανακοινώστε το συμπέρασμά σας στην ολομέλεια.

Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Διαφορετικότητα

Βασικό δικαίωμα των παιδιών είναι να πηγαίνουν στο σχολείο. Εκεί αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες απαραίτητες για να πετύχουν στη ζωή τους. Μέσα στο σχολείο, τα παιδιά επίσης μαθαίνουν να συνεργάζονται, να αναπτύσσουν φιλίες και να κατανοούν καλύτερα τον κόσμο γύρω τους.

Ωστόσο, κάποια παιδιά δεν έχουν την ευκαιρία να πάνε σχολείο ή δεν πηγαίνουν καθημερινά στο σχολείο, και αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους, όπως οικονομικά προβλήματα, απομακρυσμένα σχολεία, κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές, αλλά και έλλειψη κατάλληλων σχολείων.

Για να υποστηρίξουμε το δικαίωμα όλων των παιδιών στην εκπαίδευση, είναι καλό να μάθουμε τι είναι ισότητα και η ισοτιμία στην εκπαίδευση, τι είναι συμπεριληπτική εκπαίδευση και τι σημαίνει ένα σχολείο για όλους!

Ισότητα και ισοτιμία στην εκπαίδευση

Η ισότητα στην εκπαίδευση σημαίνει ότι όλοι οι μαθητές έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες στη μάθηση.

Ισότιμη είναι η δίκαιη εκπαίδευση που αναγνωρίζει ότι κάθε μαθητής και μαθήτρια έχει διαφορετικές ανάγκες και προσπαθεί να τον/τη βοηθήσει με πολλούς και κατάλληλους τρόπους.

Συμπεριληπτική Εκπαίδευση

Συμπερίληψη

Η συμπερίληψη δίνει έμφαση στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου η διαφορετικότητα είναι σεβαστή και αποδεκτή ως αυτονόητη*. Οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί σε πολλά πράγματα, στην κουλτούρα*, στη γλώσσα, στο πώς μαθαίνουν και τι ικανότητες έχουν. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση αναγνωρίζει ότι αυτές οι διαφορές κάνουν τη μάθηση καλύτερη και βοηθούν τους μαθητές και τις μαθήτριες να προοδεύσουν.

Αλλά γιατί η ισότητα και η ένταξη* έχουν τόσο μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση; Όταν παρέχεται στους μαθητές δίκαιη πρόσβαση στην εκπαίδευση, είναι πιο πιθανό να τα πάνε καλύτερα στις σπουδές τους, να συνεχίσουν στην ανώτερη εκπαίδευση και να συνεισφέ-

Ισοτιμία

ρουν θετικά στην κοινωνία. Ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν ενσυναίσθηση*, σεβασμό και κατανόηση ο ένας για τον άλλον. Τους προετοιμάζει να ευδοκιμήσουν* σε έναν πολύμορφο, διασυνδεδεμένο* κόσμο. Η ένταξη ωφελεί, επίσης, τους μαθητές με αναπηρίες δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου μπορούν να συμμετέχουν πλήρως και να αξιοποιούν τις δυνατότητές τους.

Συγγραφική Ομάδα

***αυτονόητη**: Κάτι φυσικό και αναμενόμενο

***κουλτούρα**: οι συνήθειες, οι παραδόσεις μιας ομάδας

***ένταξη**: όταν κάποιος γίνεται μέρος μιας ομάδας και όλοι τον δέχονται με αγάπη και καλοσύνη

***ενσυναίσθηση**: η ικανότητα να καταλαβαίνουμε πώς νιώθουν οι άλλοι/ να ευδοκιμήσουν: να τα πάνε πολύ καλά

***διασυνδεδεμένο**: σε συνεχή επικοινωνία μέσω διαδικτύου

Ένα Σχολείο για Όλους

Ένα σχολείο για όλους σημαίνει ότι κάθε μαθητής, ανεξάρτητα από τις διαφορές του, νιώθει ότι ανήκει και μπορεί να συμμετέχει ενεργά στη σχολική ζωή. Ένα τέτοιο σχολείο παρέχει ίσες ευκαιρίες και υποστήριξη για όλους, βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να πετύχουν τα όνειρά τους.

Αν όλοι μας δουλέψουμε μαζί, μπορούμε να κάνουμε τον κόσμο ένα καλύτερο μέρος όπου όλα τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να μάθουν και να πετύχουν τα όνειρά τους. Η εκπαίδευση για όλους είναι το θεμέλιο για μια πιο δίκαιη κοινωνία που αγκαλιάζει τη διαφορετικότητα.

Πώς μπορούν τα παιδιά να βοηθήσουν στην αποδοχή της διαφορετικότητας;

Δείξε ότι σέβεσαι τη διαφορετικότητα του άλλου:

1. Να είσαι φίλος με όλους: Προσπάθησε να γνωρίσεις και να κάνεις φίλους με παιδιά από διαφορετικά υπόβαθρα*. Όλοι έχουμε κάτι να μάθουμε ο ένας από τον άλλον.

2. Να δείχνεις σεβασμό: Σεβάσου τις διαφορετικές κουλτούρες, γλώσσες και τρόπους μάθησης των συμμαθητών σου.

3. Να βοηθάς: Αν βλέπεις κάποιον που χρειάζεται βοήθεια, προσφέρσου να τον βοηθήσεις. Μπορείς να κάνεις μεγάλη διαφορά στη ζωή κάποιου.

Δείξε ότι χρειάζεσαι την αποδοχή της δικής σου διαφορετικότητας:

1. Μίλα: Αν κάτι σε δυσκολεύει ή σε ενοχλεί, μίλα στους δασκάλους σου ή στους γονείς σου. Έχουν τη δύναμη να σε βοηθήσουν.

2. Να είσαι περήφανος: Να είσαι περήφανος για το ποιος είσαι και από πού προέρχεσαι. Κάθε άνθρωπος έχει τη δική του μοναδική αξία.

3. Να συμμετέχεις: Προσπάθησε να συμμετέχεις σε όλες τις δραστηριότητες του σχολείου. Η συμμετοχή σου σε βοηθάει να δείξεις στους άλλους τι μπορείς να καταφέρεις.

***υπόβαθρα**: οι εμπειρίες και οι ιστορίες που έχει κάθε άνθρωπος

1^η ανάγνωση

Ατομική εργασία

Διάβασε το κείμενο και επίλεξε τη σωστή απάντηση για την κάθε ερώτηση.

1. Τι σημαίνει ισότητα στην εκπαίδευση;

- Α. Όλοι οι μαθητές έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες στη μάθηση.
- Β. Όλοι οι μαθητές έχουν διαφορετικά δικαιώματα και ευκαιρίες.
- Γ. Μόνο οι μαθητές με υψηλούς βαθμούς έχουν ευκαιρίες επιτυχίας.

2. Τι είναι συμπεριληπτική εκπαίδευση;

- Α. Η εκπαίδευση που δίνει έμφαση στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου η διαφορετικότητα είναι σεβαστή.
- Β. Η εκπαίδευση μόνο για μαθητές με ειδικές ανάγκες.
- Γ. Η εκπαίδευση που αποκλείει τις διαφορετικές κουλτούρες.

3. Ποιος είναι ένας σημαντικός λόγος που κάποια παιδιά δεν πηγαίνουν σχολείο;

- Α. Γιατί προτιμούν να παίζουν.
- Β. Γιατί αντιμετωπίζουν δυσκολίες, όπως οικονομικά προβλήματα, μεγάλη απόσταση από το σχολείο ή αναπηρίες.
- Γ. Γιατί δεν τους αρέσει το σχολείο.

4. Ποιο είναι το βασικό δικαίωμα των παιδιών σύμφωνα με το κείμενο;

- Α. Να πηγαίνουν στο σχολείο.
- Β. Να έχουν ίδια παιχνίδια.
- Γ. Να παίζουν στον ελεύθερο χρόνο τους.

5. Τι πρέπει να κάνεις αν κάτι σε δυσκολεύει ή σε ενοχλεί στο σχολείο;

- Α. Να μιλήσεις στους δασκάλους ή στους γονείς σου.
- Β. Να φύγεις από το σχολείο.
- Γ. Να το κρατήσεις για τον εαυτό σου.

2^η ανάγνωση**Ομαδική εργασία διαφοροποιημένη, αυξημένης δυσκολίας****Διάβασε το κείμενο και επίλεξε τη σωστή απάντηση για την κάθε ερώτηση.**

- 1. Πώς η συμπεριληπτική εκπαίδευση βελτιώνει τη μάθηση για όλους τους μαθητές;**
  - Α. Δημιουργώντας ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον.
  - Β. Προωθώντας την αποδοχή και τον σεβασμό για τις διαφορές.
  - Γ. Δίνοντας προτεραιότητα στους μαθητές με υψηλούς βαθμούς.
  - Δ. Αγνοώντας τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών.

- 2. Ποιο είναι το μεγαλύτερο όφελος της ένταξης για τους μαθητές με αναπηρίες;**
  - Α. Περιορίζει την κοινωνική τους αλληλεπίδραση.
  - Β. Δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου μπορούν να συμμετέχουν πλήρως και να αξιοποιούν τις δυνατότητές τους.
  - Γ. Μειώνει τις δυνατότητές τους.
  - Δ. Τους απομονώνει από τους άλλους μαθητές.

- 3. Γιατί η ισότητα και η ένταξη είναι σημαντικές στην εκπαίδευση;**
  - Α. Γιατί βοηθά μόνο τους καλούς μαθητές.
  - Β. Ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και κατανόηση ο ένας για τον άλλον.
  - Γ. Περιορίζει τις ευκαιρίες των μαθητών με ειδικές ανάγκες.
  - Δ. Δημιουργεί ανταγωνισμό μεταξύ των μαθητών

3^η ανάγνωση**Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη****Συζητήστε με την ομάδα σας τις 2 έννοιες ισότητα και ισοτιμία. Να γράψετε:**

- A) Έχετε ακούσει άλλη φορά τις έννοιες αυτές; Πού και πότε;
- B) Συμφωνείτε ότι είναι προτιμότερο να υποστηρίξουμε την ισοτιμία;
- Γ) Μπορείτε να φανταστείτε και να περιγράψετε μια περίπτωση που εφαρμόζεται η ισοτιμία, π.χ. στον αθλητισμό, στο σχολείο, στο σπίτι.
- Δ) Να σχεδιάσετε δύο εικόνες για να εικονογραφήσετε την περίπτωση που γράψατε.

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ...

Στο ήσυχο χωριό της Πλατανιάς, υπήρχαν δύο σχολεία που βρίσκονταν το ένα δίπλα στο άλλο. Το Δημοτικό Σχολείο και το Γυμνάσιο ήταν γνωστά για την άριστη συνεργασία τους, αλλά τελευταία κάτι είχε αλλάξει. Τα γήπεδα του ποδοσφαίρου και του μπάσκετ ήταν το μήλο της έριδος. Τα γήπεδα ήταν χτισμένα τόσο κοντά το ένα στο άλλο που οι γραμμές που τα χώριζαν είχαν ξεθωριάσει με τα χρόνια και οι μπάλες συχνά μπερδεύονταν μεταξύ τους. Όταν οι μαθητές του Δημοτικού έπαιζαν ποδόσφαιρο, η μπάλα τους κατέληγε συχνά στο γήπεδο του μπάσκετ, διακόπτοντας το παιχνίδι των παιδιών του Γυμνασίου. Και όταν οι γυμνασιόπαιδες έκαναν πάσες με την μπάλα του μπάσκετ, συχνά χτυπούσαν κατά λάθος την μπάλα του ποδοσφαίρου, προκαλώντας εκνευρισμό στα παιδιά του Δημοτικού.

Η κατάσταση είχε φτάσει σε τέτοιο σημείο που οι μαθητές των δύο σχολείων άρχισαν να μαλώνουν καθημερινά. Κάθε φορά που μια μπάλα έπεφτε στο λάθος γήπεδο, τα παιδιά φώναζαν και κατηγορούσαν το ένα το άλλο για έλλειψη σεβασμού και προσοχής. Ένα ηλιόλουστο πρωινό, ο Γιάννης, ένας μαθητής της έκτης τάξης του Δημοτικού, αποφάσισε ότι είχε φτάσει η ώρα να λυθεί αυτή η διαμάχη. Μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές του έγραψαν μια επιστολή προς τους μαθητές του Γυμνασίου.

Η επιστολή έλεγε:**Δημοτικό σχολείο Πλατανιάς***Τετάρτη 13 Μαρτίου 2026*

Δ' τάξη

Αγαπητοί συμμαθητές του Γυμνασίου,

Ελπίζουμε να είστε καλά. Είμαστε οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και θέλουμε να σας μιλήσουμε για το πρόβλημα που έχει προκύψει με τα γήπεδα μας.

Ξέρουμε ότι οι μπάλες μας μπερδεύονται και αυτό προκαλεί παρεξηγήσεις και εκνευρισμό. Καταλαβαίνουμε ότι αυτό είναι ενοχλητικό και για εσάς και για εμάς. Αντί να μαλώνουμε, ας βρούμε μια λύση. Ας συναντηθούμε όλοι μαζί στο προαύλιο και ας συζητήσουμε πώς μπορούμε να οριοθετήσουμε καλύτερα τα γήπεδα μας. Ίσως μπορούμε να βάλουμε νέες γραμμές ή να κανονίσουμε τις ώρες που θα παίζουμε, ώστε να αποφεύγουμε τα προβλήματα.

Ελπίζουμε ότι θα δεχτείτε την πρότασή μας και θα συνεργαστούμε για το καλό όλων μας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Οι μαθητές της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου

Οι μαθητές του Γυμνασίου διάβασαν την επιστολή και αποφάσισαν να απαντήσουν θετικά. Συναντήθηκαν όλοι μαζί στο προαύλιο και συζήτησαν τις ιδέες τους. Με τη βοήθεια των δασκάλων, οριοθέτησαν καλύτερα τα γήπεδα, βάφοντας νέες γραμμές και κανονίζοντας τις ώρες που θα χρησιμοποιούσαν τα γήπεδα.

Από τότε, τα παιχνίδια συνεχίστηκαν χωρίς προβλήματα και οι μαθητές των δύο σχολείων ξαναβρήκαν τη φιλία και την αρμονία που είχαν παλαιότερα. Η μικρή κοινότητα της Πλατανιάς επέστρεψε στην ηρεμία της και οι μαθητές πήραν ένα πολύτιμο μάθημα: ότι η επικοινωνία και η συνεργασία είναι το κλειδί για την επίλυση των διαφορών.

Συγγραφική ομάδα

Α. ΦΙΛΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ:**Η επιστολή σε ένα αγαπημένο μας πρόσωπο, φίλο ή συγγενή****Γλώσσα και Ύφος:**

- Χρησιμοποιούμε απλή και καθημερινή γλώσσα.
- Εκφράζουμε τα συναισθήματά μας.
- Το ύφος μας είναι χαλαρό και οικείο (μικρές δόσεις χιούμορ, καθημερινές εμπειρίες κ.ά.).

Δομή:

- Γράφουμε τον τόπο και την ημερομηνία στην επάνω δεξιά γωνία της σελίδας.
- Στη συνέχεια, γράφουμε την προσφώνηση (π.χ. Αγαπημένη μου νονά) και βάζουμε κόμμα.
- Συνεχίζουμε ακριβώς από κάτω με κεφαλαίο αναφέροντας την οικογενειακή μας υγεία και στέλνουμε χαιρετισμούς από τους δικούς μας. Ενημερώνουμε για τα νέα μας και εκφράζουμε συναισθήματα. Ρωτούμε να μάθουμε για τους συγγενείς, γνωστούς και φίλους μας.
- Δεν ξεχνάμε τον χαιρετισμό και το όνομά μας στην κάτω δεξιά γωνία σελίδας (φιλικά, με αγάπη, φιλιά και όνειρα κ.ά.).

Φράσεις που θα σε βοηθήσουν:

Γεια σου...

Αγαπημένη μου...

Καλή μου...

Είμαι καλά και εύχομαι
το ίδιο και για σένα.

Μαθαίνω ότι...

Σου γράφω για να...

Θα ήθελα να...

Είμαι χαρούμενος/η γιατί...

Έχω να σου πω πολλά νέα!

Θυμάσαι όταν...

Πέρασα πολύ ωραία όταν...

Στο σχολείο κάναμε...

Στο σπίτι παίζω με...

Ασχολούμαι με...

Μου έλειψες πολύ.

Θα ήθελα να σε δω

σύντομα.

Να προσέχεις!

Σε περιμένω με ανυπο-
μονησία!

Γράψε μου σύντομα!

Περιμένω νέα...

Ανυπομονώ να...

Με φιλικούς χαιρετι-
σμούς.

Σε φιλώ.

B. ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ: Η επιστολή σε ένα επίσημο πρόσωπο

Γλώσσα και Ύφος:

- Χρησιμοποιούμε επίσημη γλώσσα.
- Δεν εκφράζουμε τα συναισθήματά μας.
- Το ύφος μας είναι ευγενικό και τυπικό.
- Συνήθως χρησιμοποιούμε επιστολόχαρτο με τα στοιχεία του αποστολέα.

Δομή:

- Γράφουμε τον τόπο και την ημερομηνία στην επάνω δεξιά γωνία της σελίδας και στην επάνω αριστερή γωνία της σελίδας τα στοιχεία μας (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο, E-MAIL).
- Στη συνέχεια, γράφουμε επίσημη προσφώνηση (π.χ. «Αξιότιμε κύριε/κυρία») και βάζουμε κόμμα.
- Συνεχίζουμε ακριβώς από κάτω με κεφαλαίο. Γράφουμε σύντομα και ευγενικά τι θέλουμε ακριβώς να αναφέρουμε στην επιστολή μας: να ενημερώσουμε, να ζητήσουμε κάτι, να παραπονεθούμε ή να ευχαριστήσουμε για κάτι κλπ.
- Απευθύνουμε τυπικό χαιρετισμό στην κάτω δεξιά γωνία. (Με εκτίμηση, Ειλικρινά δικός/-ή σας κ.ά.) και αναφέρουμε την ιδιότητά μας (π.χ. Γεώργιος Κωνσταντίνου, μαθητής της Δ΄ τάξης).

Φράσεις που θα σε βοηθήσουν:

Αξιότιμε/Αξιότιμη, Κύριε/Κυρία,	Θα ήταν μεγάλη χαρά/τιμή για μένα...	Σας παρακαλώ να μου απαντήσετε το συντομότερο δυνατόν...
Προς τον/την, Με την παρούσα επιστολή θα ήθελα να σας ενημερώσω...	Παρακαλώ να λάβετε υπόψη σας...	Σας ευχαριστώ για τη συνεργασία σας...
Σας γράφω σχετικά με...	Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι...	Εκτιμώ βαθύτατα την βοήθειά σας...
Σας αποστέλλω την παρούσα επιστολή για να...	Επιθυμώ να σας υπενθυμίσω...	Με εκτίμηση/Με σεβασμό.
	Παρακαλώ να εξετάσετε το αίτημά μου...	Με θερμές ευχαριστίες,

Το e-mail: Αλληλογραφία σε ψηφιακή μορφή

Γλώσσα, Ύφος και Δομή:

Ανάλογα, αν το e-mail μας απευθύνεται σε φιλικό ή επίσημο πρόσωπο, ακολουθούμε τις οδηγίες για την επιστολή (δες ΦΙΛΙΚΗ - ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ)

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στο e-mail δε χρειάζεται να γράψουμε τόπο, ημερομηνία, διεύθυνση, E-MAIL, γιατί αυτά αναγράφονται αυτόματα.

Γενικά, το e-mail μπορεί να είναι πιο σύντομο. Επίσης, έχει πολλά πλεονεκτήματα: μπορεί να περιλαμβάνει ψηφιακά συνημμένα αρχεία, όπως PDF, εικόνες, βίντεο, φατσούλες, και τέλος παραδίδεται σε δευτερόλεπτα!

Ατομική εργασία

Γράψε στο τετράδιό σου τη δική σου επιστολή ή e-mail σε ένα αγαπημένο σου πρόσωπο, προκειμένου να του πεις τα νέα σου και να του ζητήσεις κάτι.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Με την ομάδα σας γράψτε μια επιστολή (σε ένα επιστολόχαρτο) ή e-mail στους διευθυντές των δύο σχολείων της Πλατανιάς, για να τους ενημερώσετε για το πρόβλημα και να τους παρακαλέσετε να το διορθώσουν.

Επίσκεψη στη 3^η γειτονιά

Οι λέξεις χωρίζονται σε συλλαβές. Η τελευταία συλλαβή μιας λέξης λέγεται **λήγουσα**, η δεύτερη συλλαβή από το τέλος λέγεται **παραλήγουσα** και η τρίτη **προπαραλήγουσα**, όπως φαίνεται στον πίνακα παρακάτω:

	Προπαραλήγουσα	Παραλήγουσα	Λήγουσα
κα	λο	καί	ρι

Ανάλογα με τον αριθμό συλλαβών, οι λέξεις μπορεί να είναι:

μονοσύλλαβες **και, ας, τρεις, ποιος, τι, τους** (μία συλλαβή)

δισύλλαβες **πί-σω, κοί-τα, κά-τι, πόρ-τα** (δύο συλλαβές)

τρिसύλλαβες **μα-θη-τής, βά-τρα-χος, χαί-ρο-μαι** (τρεις συλλαβές)

πολυσύλλαβες **α-ε-ρο-πλά-νο** (περισσότερες από τρεις συλλαβές)

Ανάλογα με τη συλλαβή που τονίζεται, μια λέξη μπορεί να είναι:

οξύτονη	ο ερευνη τής , η για χιά , το χωρι ό τονίζονται στη λήγουσα
παροξύτονη	ο φί λος , η αρκού δα , το δά σος τονίζονται στην παραλήγουσα
προπαροξύτονη	ο ά ν θρωπος, η θά λ ασσα, το ό νο μα τονίζονται στην προπαραλήγουσα

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Ο τόνος μπορεί να μπαίνει στη **λήγουσα**, στην **παραλήγουσα** ή στην **προπαραλήγουσα**, αλλά ποτέ πριν από την προπαραλήγουσα.

Π.χ. κυνη**ός**, αγε**λά**δα, κό**τσ**υφας, σιδη**ρό**δρομος

Ατομική εργασία

Να κυκλώσεις με κόκκινο χρώμα τη λήγουσα, με μπλε την παραλήγουσα και με πράσινο την προπαραλήγουσα των παρακάτω λέξεων:

αν αξιο**ποι**ηθεί η θα χα**θει** μονα**δι**κότητα

δεν υπ**έρο**χο κά**τι** τότε

Βάλε τις λέξεις στη σειρά ώστε να γίνουν πρόταση:

Ατομική εργασία

Τι είναι η λέξη ανάλογα με τον τόνο της; Κάνε την αντιστοίχιση.

κόσμος	
βιβλιοθήκη	
προσβολή	οξύτονη
οικογένεια	
χρησιμοποιώ	παροξύτονη
διαφορά	
αυτοεκτίμηση	προπαροξύτονη
παραλία	
διαφορετικότητα	
επικοινωνία	

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Εντοπίστε στις παρακάτω λέξεις τη λήγουσα, την παραλήγουσα και την προπαραλήγουσα. Γράψτε τη σωστή κάθε φορά συλλαβή στο κουτάκι δίπλα.

- την προπαραλήγουσα της λέξης όρθιος
- την παραλήγουσα της λέξης γράμμα
- την προπαραλήγουσα της λέξης πρόβλημα
- τη λήγουσα της λέξης κάμπος
- την παραλήγουσα της λέξης αστέρι
- τη λήγουσα της λέξης πατρίδα
- τη λήγουσα της λέξης πόρτα
- την προπαραλήγουσα της λέξης ναυτικός

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

Δύο τόνοι στην ίδια λέξη

Αυτό συμβαίνει όταν συνδυάζουμε:

α) ρήματα, β) ουσιαστικά ή επίθετα, γ) επιρρήματα ή άκλιτες μετοχές με τους αδύνατους τύπους των αντωνυμιών (μου, σου, του, με, σε, τον, την, το, μας, σας, τους, τες, τις, τα).

Π.χ. φώναξε (ρήμα) + την → φώναξέ την
 ο γείτονας (ουσιαστικό) + μας → ο γείτονάς μας
 απέναντι (επίρρημα) + μας → απέναντί μας
 κλέβοντας (μετοχή) + την → κλέβοντάς την

Χρησιμοποιούμε, δηλαδή, έναν επιπλέον τόνο, ο οποίος μπαίνει στη λήγουσα της πρώτης λέξης.

Ατομική εργασία

Τόνισε τις παρακάτω λέξεις. Προσοχή κάποιες χρειάζονται δύο τόνους.

το ποδηλατο του

το προγραμμα της

η κουκλα μου

το παγωτο σου

το φορεμα της

ακουσε με

η πισινα σας

τα γραμματοσημα του

η σοκολατα του

κοιταξε τον

Ο ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Διαβάζουμε και παρατηρούμε:

Σήμερα χάρηκα πολύ. Η δασκάλα μάς ανακοίνωσε ότι θα πάμε στο **παρκο** για να παίξουμε. Καταχαρούμενοι, αφήσαμε στο σχολείο τσάντες και **βιβλία** και μια υπέροχη μέρα ξεκίνησε! Όλοι κάναμε ένα πολύ καλό **διάλειμμα** από τα μαθήματα. Στο τέλος, ευχηθήκαμε όλοι να πηγαίνουμε πιο **συχνά** τέτοιες εκδρομούλες.

Όταν δε χωράει μία λέξη ολόκληρη στο τέλος της γραμμής μπορώ να την κόψω ακολουθώντας τους **κανόνες συλλαβισμού**

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΥ:

1^{ος}: Όταν ένα σύμφωνο βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν. Π.χ. τρέ-**χω**

2^{ος}: Τα δίψηφα φωνήεντα (**αι, ει, οι, ου, υι**) οι δίφθογγοι (**μπ, ντ, γκ, τζ, τσ**) και οι συνδυασμοί **αυ και ευ** δε χωρίζονται. Π.χ. **τσου**-βά-λι, νε-**ράι**-δα, **αυ**-τός

Τα δίψηφα φωνήεντα **οϊ** και **αϊ** που έχουν διαλυτικά χωρίζονται στον συλλαβισμό κανονικά. Π.χ. **α-ϊ**-τός, **προ-ϊ**-στά-με-νος

3^{ος}: Όταν δύο σύμφωνα βρίσκονται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν μόνο στην περίπτωση που αρχίζει από αυτά ελληνική λέξη.

Π.χ. **α-σπί**-δα (**σπ** → **σπα**θί).

Αν από τα δυο σύμφωνα δεν αρχίζει ελληνική λέξη, χωρίζονται.

Π.χ. **αρ-χή** (όσο και να ψάξουμε λέξη ελληνική που να αρχίζει από -ρχ δε θα βρούμε!).

4^{ος}: Όταν τρία ή περισσότερα σύμφωνα βρίσκονται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το ακόλουθο φωνήεν μόνο όταν αρχίζει ελληνική λέξη τουλάχιστον από τα δύο πρώτα από αυτά. Π.χ. **α-στρα**-πή (**στ** → **στό**μα), σφυ-**ρί-χτρα** (**χτ** → **χτί**σιμο)

Αν από τα δύο πρώτα τουλάχιστον σύμφωνα δεν αρχίζει λέξη ελληνική, χωρίζονται: το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και τα υπόλοιπα με το φωνήεν που ακολουθεί.

Π.χ. **εχ-θρι**-κός

5^{ος}: Όταν υπάρχουν στη λέξη όμοια σύμφωνα, αυτά χωρίζονται.

Π.χ. **εκ-κλη**-σί-α, **φεγ-γά**-ρι, **σύν-νε**-φο.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, στην ολομέλεια της τάξης

Χωρίστε σε συλλαβές όλες τις λέξεις που περιέχονται στις ομάδες παρακάτω συζητώντας τους κανόνες συλλαβισμού που εφαρμόζονται. Στη συνέχεια, διαλέξτε μια ομάδα λέξεων και γράψτε στο τετράδιό σας με αυτές μια μικρή ιστορία εφαρμόζοντας τους κανόνες του συλλαβισμού, όπου χρειάζεται.

Παρουσιάστε την ιστορία σας στην τάξη.

1η ομάδα λέξεων:

άνθρωπος

αρκούδα

τσίρκο

διάλειμμα

ελέφαντας

2η ομάδα λέξεων:

κάστρο

πόρτα

μπαλκόνι

σκύλος

μάγκας

3η ομάδα λέξεων:

γενναίος

βρεγμένη

ανθοδέσμη

καθηγήτρια

άρρωστος

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

Καλημέρα παιδιά!

Η αυτογνωσία είναι η ικανότητά μας να γνωρίζουμε τον εαυτό μας καλύτερα. Αυτό σημαίνει να κατανοούμε τις δυνατότητές μας, τις αδυναμίες μας, τα συναισθήματά μας και τα όνειρά μας. Γιατί είναι σημαντικό, όμως, να γνωρίζουμε τον εαυτό μας;

Αρχικά, όταν κατανοούμε ποιοι είμαστε, μπορούμε να κάνουμε καλύτερες επιλογές στη ζωή μας. Για παράδειγμα, αν γνωρίζουμε ότι είμαστε καλοί στα μαθηματικά, μπορούμε να επιλέξουμε να ασχοληθούμε περισσότερο με αυτό το πεδίο. Αν γνωρίζουμε ότι δυσκολευόμαστε στο να εκφραστούμε με λόγια, μπορούμε να εργαστούμε περισσότερο σε αυτόν τον τομέα.

Τώρα που ξέρουμε τη σημασία της αυτογνωσίας, ας δούμε πώς μπορούμε να αυτοβελτιωθούμε. Ένας τρόπος είναι μέσω της αυτοαξιολόγησης και αυτοκριτικής. Αυτό σημαίνει να σκεφτόμαστε τις πράξεις και τις επιλογές μας και να αναρωτιόμαστε αν αυτές αντιστοιχούν στις αξίες και τους στόχους μας. Εάν όχι, τότε μπορούμε να αποφασίσουμε πώς να τις βελτιώσουμε.

Επίσης, μπορούμε να αναζητήσουμε τη βοήθεια άλλων. Οι φίλοι, οι γονείς, οι δάσκαλοι και οι σύμβουλοι μπορούν να μας βοηθήσουν να ανακαλύψουμε περισσότερα πράγματα για τον εαυτό μας και πώς να βελτιωθούμε.

Τέλος, να θυμάστε ότι η αυτοσυνειδητοποίηση και η βελτίωση της προσωπικότητας είναι ένα ταξίδι. Δε συμβαίνει μέσα σε μια νύχτα. Αλλά με αφοσίωση και προσπάθεια, μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι σε ό,τι κάνουμε και να ανακαλύψουμε περισσότερα για τον υπέροχο εαυτό μας, με σκοπό να φτάσουμε στην αυτοεκτίμηση.

Ατομική εργασία

Βρες τις λέξεις που ξεκινούν με τη λέξη «αυτο» και προσπάθησε μέσα από το κείμενο να ανακαλύψεις τι σημαίνουν αυτές οι λέξεις.

Ατομική εργασία

Πάμε τώρα να γνωρίσουμε κι εμείς καλύτερα τον εαυτό μας, αλλά και τον φίλο μας/τη φίλη μας!

Σκέφτομαι τον καλύτερο μου φίλο/την καλύτερη μου φίλη και παρατηρώ την προσωπικότητα του/της, αλλά και τη δική μου. Καταγράφω ποιες διαφορές βρίσκω.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Αναρωτιέμαι: Μπορούν αυτές οι διαφορές να μας κάνουν να μην είμαστε φίλοι;
Αιτιολογώ την άποψή μου.

.....

.....

.....

.....

.....

Ατομική εργασία

Ένωσε τις παρακάτω λέξεις, έτσι ώστε να καταλάβεις πώς πρέπει να φέρονται οι άνθρωποι όταν συνυπάρχουν.

άλληλος + σεβασμός = αλληλοσεβασμός

άλληλος + κατανόηση .....

άλληλος + σύνδεση .....

άλληλος + βοήθεια .....

άλληλος + υποστήριξη .....

Ατομική εργασία

Τώρα συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις που ένωσης παραπάνω.

α) ..... σημαίνει ότι οι άνθρωποι βοηθούν ο ένας τον άλλον.

β) ..... σημαίνει ότι οι άνθρωποι σέβονται ο ένας τον άλλον.

γ) Η ..... τονίζει την κατανόηση που δείχνουν οι άνθρωποι μεταξύ τους.

δ) Η ..... φανερώνει την υποστήριξη που δείχνει ο κάθε άνθρωπος σε έναν άλλον.

ε) Η ..... δείχνει την αμοιβαία σύνδεση.

ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Μια μέρα, τα βιβλία αποφάσισαν να φορέσουν τα μαγικά τους ρούχα και να μεταμορφωθούν σε ηλεκτρονικά βιβλία. Αντί για σελίδες από χαρτί, εμφανίστηκαν σε φωτεινές οθόνες, σε tablets και υπολογιστές, φέρνοντας μαζί τους έναν ολόκληρο κόσμο περιπέτειας!

Πατάς ένα κουμπάκι και, ξαφνικά, μπορείς να ταξιδέψεις σε μακρινά βασίλεια ή να συναντήσεις δράκους και πριγκίπισσες, χωρίς καν να αφήσεις τον καναπέ σου. Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι σαν ένας μαγικός σάκος που μπορεί να χωρέσει εκατοντάδες ιστορίες και να τις κρατά όλες μαζί, ακόμα και αν είσαι σε ένα αυτοκίνητο ή στο πάρκο.

Και δεν είναι μόνο εύκολα στο να τα πάρεις μαζί σου, αλλά μπορείς και να κάνεις μαγικά πράγματα μαζί τους. Θες να βρεις μια λέξη; Πάτησε «αναζήτηση» και η λέξη εμφανίζεται ως δια μαγείας! Θες να κρατήσεις σημειώσεις; Γράψε τις σκέψεις σου με ηλεκτρονικό μολύβι πάνω στην οθόνη!

Μερικά παιδιά αγαπούν να νιώθουν το χαρτί στα χέρια τους και να μυρίζουν τις σελίδες των βιβλίων. Αυτή είναι μια ωραία αίσθηση! Αλλά τα ηλεκτρονικά βιβλία έχουν τον τρόπο τους να κάνουν το διάβασμα διασκεδαστικό και πρακτικό, δείχνοντας νέους τρόπους να μάθουμε και να ονειρευόμαστε.

Έτσι, είτε προτιμάς τα βιβλία από χαρτί είτε τα ηλεκτρονικά, η μαγεία τους, είναι πάντα εκεί για να σε ταξιδέψει σε μέρη που μόνο εκείνα ξέρουν πώς να σε πάνε.

Συγγραφική ομάδα

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ EBOOK;

Ένα ebook, που λέγεται και ηλεκτρονικό βιβλίο, είναι ένα βιβλίο που μπορείς να διαβάσεις σε έναν υπολογιστή, σε ένα τάμπλετ ή σε ένα ειδικό μηχάνημα που λέγεται e-reader. Ένα από τα πιο γνωστά e-reader είναι το Kindle.

Πλεονεκτήματα των ψηφιακών βιβλίων (ebooks)

- 1. Ευκολία στη μεταφορά:** - Τα ebooks μπορούν να αποθηκευτούν σε μια συσκευή. Έτσι, μπορείς να έχεις μαζί σου εκατοντάδες βιβλία χωρίς να κουβαλάς βάρος.
  - 2. Άμεση πρόσβαση και αγορά:** - Μπορείς να κατεβάσεις και να διαβάσεις ένα ebook αμέσως μετά την αγορά του, χωρίς να χρειάζεται να περιμένεις να έρθει ταχυδρομικώς.
- Πολλά βιβλία είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, ακόμα και αν είναι εξαντλημένα σε έντυπη.

3. Εξοικονόμηση χώρου: - Όλα τα βιβλία σου χωράνε σε μια συσκευή. Δε χρειάζεσαι βιβλιοθήκες και ράφια για την αποθήκευσή τους.

4. Προσαρμοστικότητα: - Μπορείς να προσαρμόσεις το κείμενο στις προτιμήσεις σου, π.χ. να αλλάξεις το μέγεθος της γραμματοσειράς. Επίσης, έχεις τη δυνατότητα αναζήτησης λέξεων ή φράσεων μέσα στο βιβλίο.

5. Περιβαλλοντικά οφέλη: - Η χρήση ebooks μειώνει την ανάγκη για χαρτί και εκτύπωση, βοηθώντας στην προστασία του περιβάλλοντος.

Μειονεκτήματα των ψηφιακών βιβλίων (ebooks)

1. Ανάγκη για συσκευή και ενέργεια: - Για να διαβάσεις ένα ebook, χρειάζεσαι μια ηλεκτρονική συσκευή, όπως, τάμπλετ, και αυτή η συσκευή χρειάζεται ενέργεια.

2. Εμπειρία ανάγνωσης: - Πολλοί άνθρωποι προτιμούν την αίσθηση των έντυπων βιβλίων.

3. Διατήρηση και ιδιοκτησία: - Τα έντυπα βιβλία μπορούν να διατηρηθούν για δεκαετίες και να μεταβιβαστούν από γενιά σε γενιά, ενώ τα ψηφιακά αρχεία μπορεί να επηρεαστούν από τεχνολογικές αλλαγές και να γίνουν μη προσβάσιμα με το πέρασμα του χρόνου.

4. Επιπτώσεις υγείας: - Η παρατεταμένη έκθεση σε οθόνες μπορεί να κουράσει τα μάτια και να δημιουργήσει και άλλα προβλήματα υγείας, όπως διαταραχές στον ύπνο λόγω της μπλε ακτινοβολίας.

5. Τεχνικά προβλήματα: - Οι συσκευές μπορεί να χαλάσουν, να χρειαστούν ενημερώσεις ή να παρουσιάσουν άλλα τεχνικά προβλήματα που μπορεί να διακόψουν την ανάγνωση.

Συγγραφική ομάδα

Δείγματα ebooks θα βρούμε στο φωτόδεντρο.

*Μάνος Κοντολέων
Το πορτοκάλι και μια
ηλιαχτίδα.*

*Οι ψαράδες που
έπιασαν μια πέτρα.*

Ψηφιακό βιβλίο (από το Ανθολόγιο Δ- ΣΤ, εμπλουτισμένα αρχεία).

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Διαβάστε και δραματοποιήστε το παρακάτω θεατρικό απόσπασμα.

Στα παρασκήνια της συναυλίας μιας μεγάλης συμφωνικής ορχήστρας, κάποια από τα έγχορδα και τα πνευστά βρίσκονται αντιμέτωπα με μια μικρή διαφωνία σχετικά με τον ρόλο τους στην εκτέλεση.

Έγχορδα 1 (Βιολί): (με εκνευρισμό) Είναι πάλι αυτό το θέμα με τα πνευστά. Πιστεύουν πραγματικά ότι μπορούν να ανταγωνιστούν την έκφραση και την ευαισθησία των έγχορδων;

Πνευστά 1 (Φλάουτο): (σε απαντητικό τόνο) Δεν είναι έτσι. Απλώς έχουμε τον δικό μας μοναδικό ρόλο στη μουσική.

Έγχορδο 2 (Κιθάρα): Λάθος πιστεύετε. Είμαστε οι μάγοι της ορχήστρας και αυτό είναι αναμφισβήτητο.

Πνευστό 2 (Κλαρίνο): Τότε, γιατί δεν φώναξε μόνο εσάς ο μαέστρος στην ορχήστρα;

(Εδώ κοιτιούνται όλοι μεταξύ τους με απορία.)

Έγχορδα 3 (Τσέλο): (Προσπαθώντας να καλμάρει τα πνευστά) Κοίτα, δεν χρειάζεται να διαφωνούμε. Όλοι είμαστε εδώ για να συμπληρώσουμε ο ένας τον άλλο και να δημιουργήσουμε κάτι υπέροχο.

Πνευστά 3 (Κλαρινέτο): (με συναισθημα) Έχεις δίκιο. Η μουσική είναι ένα ταξίδι που κάνουμε μαζί και όλοι συμβάλλουμε σε αυτό.

Μαέστρος: (που στο μεταξύ μπήκε στα ρασκήνια) Σηκωθείτε όλοι να ξεκινήσουν την τελική πρόβα!

Ατομική εργασία

Να αντιγράψεις τις υπογραμμισμένες λέξεις από το θεατρικό απόσπασμα και δίπλα να τις συλλαβίσεις.

ΛΕΞΗ

ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ατομική εργασία

Βάλε ✓ στη σωστή ονομασία της συλλαβής ανάλογα με τον τόνο.

ΛΕΞΗ	ΛΗΓΟΥΣΑ	ΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ	ΠΡΟΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ
έτσι			
κιθάρα			
όλοι			
μουσική			
πιστεύουμε			
γιατί			

Ατομική εργασία

Τόνισε τις παρακάτω λέξεις. Προσοχή: μερικές χρειάζονται δύο τόνους.

το αυτοκινητο μας

η αδερφη της

το αγριολουλουδο της

ο καναπες μας

το πατωμα σας

γνωρισε μας

η ενοτητα μας

οι συμμαθητες μας

το εργαστηριο μας

ανοιξε τους

αγνοησε τον

αγορασε το

ο ξαδελφος μου

το λουλουδι μου

φυλαξε τα

Ατομική εργασία

Αλλάζω τις υπογραμμισμένες φράσεις (κτητικές αντωνυμίες) με τον αδύνατό τους τύπο. Κάνω τις απαραίτητες αλλαγές στους τόνους! Δες το παράδειγμα.

Τα δικά σου αυτοκόλλητα είναι είκοσι.

Τα αυτοκόλλητά σου είναι είκοσι.

Σωτήρη, φέρε μου το δικό σου τετράδιο.

Φέτος τα δικά σου γενέθλια θα τα γιορτάσουμε πανηγυρικά.

Μου είπε να γράψω μια αφιέρωση στο δικό της λεύκωμα.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Ανταλλάξτε μεταξύ σας (η ομάδα σας) E-MAIL, όπου θα προτείνετε ό ένας στον άλλο τρόπους με τους οποίους θα γίνει καλύτερη η συνεργασία σας μέσα στην ομάδα στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

αιτιολογώ
 αλληλεγγύη
 αλληλοβοήθεια
 αλληλοκατανόηση
 αλληλοσεβασμός
 αποδέχομαι
 αποστολέας
 αυτοαξιολόγηση
 αυτογνωσία
 αυτοεκτίμηση
 αυτοκριτική
 αυτοσυνειδητοποίηση
 διάκριση
 διαφορετικότητα

δυνατότητα
 εκφοβισμός
 εναλλακτική πρόταση
 ευαισθησία
 άδικη μεταχείριση
 παραλήπτης
 πεποίθηση
 προκατάληψη
 προσανατολισμός
 πρόσβαση
 προσωπικότητα
 στερεότυπα
 συμβάλλω
 συμφωνική ορχήστρα
 συνεισφέρω

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.	1	2	3	4
Έμαθα τι είναι συμβατικά και ψηφιακά κείμενα.				
Έμαθα να γράφω επιστολές σε διαφορετικό ύφος, ανάλογα με την περίπτωση, άλλοτε φιλικό και άλλοτε επίσημο ύφος.				
Έμαθα λεξιλόγιο σχετικά με τη διαφορετικότητα.				
Έμαθα να περιγράψω τον εαυτό μου και τις συνήθειές μου.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Μετά από αυτά που έμαθα, έχω καταλάβει τι είναι η διαφορετικότητα;

Τι μου άρεσε περισσότερο από την ενότητα αυτή;

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

Με τα μέλη της ομάδας μου συνεργαστήκαμε καλά για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα;

Δείτε πάλι τη σύνθεση εικόνων και το ποίημα (σελ. 49). Καταγράψτε τις σκέψεις σας.

Συγκρίνετε τα δύο κείμενα που γράψατε, πριν τα μαθήματα της ενότητας αυτής και μετά τα μαθήματα. Βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές και συζητήστε στην ολομέλεια.

Βάσει του ν. 3966/2011, τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού/ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Blank white rectangular area for text.